

OTDK-dolgozat

2025

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM

PÉNZÜGYI ÉS SZÁMVITELI KAR

**ESG MEGFELELÉS INTEGRÁCIÓJA EGY ENERGETIKAI
VÁLLALAT MŰKÖDÉSÉBE ÉS A FENNTARTHATÓSÁGOT
ELŐTÉRBE HELYEZŐ MUTATÓSZÁMRENDSZER KIALAKÍTÁSA**

**THE INTEGRATION OF ESG COMPLIANCE INTO THE
OPERATIONS OF AN ENERGY COMPANY AND THE
DEVELOPMENT OF A SUSTAINABILITY-FOCUSED PERFORMANCE
INDICATOR SYSTEM.**

Hornyák Anna Vivien

Konzulensek: Dr. Lencsés Enikő

Dr. Hegedűs Szilárd

Kézirat lezárásának dátuma: 2024. november. 12.

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	1
1. Fenntartható Fejlődés	3
1.1. Történeti Áttekintés és a Brundtland szerinti fogalom.....	3
1.2. Fenntartható Fejlődési Célok	7
1.2.1. MDG - Millenniumi Fejlődési Célok	7
1.2.2. SDG - Sustainable Development Goals (Fenntartható Fejlődési Célok)	8
1. Az ESG (Environmental, Social, Governance)	10
1.1. Az ESG jelentősége.....	11
2. ESG szabályozási környezet és irányelvek	13
2.1. Az ESG előzményei	13
2.2. ESG közzétételi szabályok	14
2.2.1. Vállalati Fenntarthatósági Jelentési Irányelv - NFDR	15
2.2.2. Az Európai Fenntarthatósági Beszámolási Standardok - ESRS.....	16
2.2.3. Az EU Taxonómia - EUT	19
2.2.4. Vállalati Fenntarthatósági Gondosság Irányelv - CSDDD.....	20
2.2.5. Sustainable Finance Disclosure Regulation-SFDR	21
2.2.6. Az EU kibocsátás-kereskedelmi rendszere - ETS.....	22
3. ESG Integrálása a vállalati működésbe	24
4. Az ESG kapcsolata az üzleti sikerrel	28
5. Helyzetkép az energiaszektorról	30
5.1. Energiahordozók árainak alakulása a 2021-2023-as időszakban	31
5.2. Energiaszektor és a fenntarthatóság kapcsolata	32
6. Anyag és Módszertan	36
7. Kutatási Eredmények	38
7.1. Kvalitatív kutatás ismertetése.....	38
7.2. Kvantitatív kutatás ismertetése.....	45
8. Kutatási eredmények értékelése, következtetések	49
Összefoglalás.....	54
Felhasznált Irodalom	56
Mellékletek.....	I

Táblázatok jegyzéke

1. Táblázat: Általános leíró statisztika a vizsgált pénzügyi mutatókról	45
2. Táblázat: ANOVA tábla.....	46
3. Táblázat: Korreláció analízis.....	46
4. Táblázat: Koefficiensek.....	47

Ábrajegyzék

1. Ábra: ENSZ Fenntartható Fejlődési Célok	8
2. Ábra: EU szabályozási környezet fejlődése	15
3. Ábra: Földgáz és kőolaj árfolyamok alakulása	32
4. Ábra: Fenntarthatóság stratégiai integrációjának fejlődése.....	39
5. Ábra: Jelentéstétel fejlettsége.....	39
6. Ábra: Jelentéstételben használt szabványok megoszlása	40
7. Ábra: Fenntartható Fejlődési Célok	41
8. Ábra: Fenntartható Fejlődési Célok Gyakorisága	41
9. Ábra: ÜHG kibocsátás csökkentése vállalatonként.....	42
10. Ábra: Férfi és női munkavállalók aránya	43
11. Ábra: Fenntartható beszerzési stratégiák fejlődése	44
12. Ábra: Scope 3 kibocsátások alakulása vállalatonként.....	45

Bevezetés

Napjainkban a fenntarthatóságnál aktuálisabb témát aligha lehet találni. Mára már mindenki számára nyilvánvaló, hogy jelenlegi társadalmi és gazdasági berendezkedésünk hosszú távon nem tartható fenn. Az éveken át tartó halogatást, azonnali cselekvéssel kell felváltani és felelősséget kell vállalni eddigi életmódunk következményeiért. A fenntartható fejlődés 1987-es Brundtlandi fogamának meghatározása óta megannyi jogszabály, előírás, egyezmény született, melyek mindegyike a fenntartható fejlődés megvalósítását célozza. 2015-ben született meg a globális felmelegedés mérséklését célzó Párizsi klímaegyezmény, majd 2019-ben az európai kontinens klímasemlegességét célzó Európai Zöld Megállapodás.

A fenti ambiciózus célok elérése érdekében olyan jogszabályok és ajánlások jelennek meg, melyek a gazdasági szereplőket az ESG adatok gyűjtése és közzététele irányába terelik. A vállalatok részéről egyre inkább elkerülhetetlenné válik a fenntarthatóság irányába történő elmozdulás és az ESG adatszolgáltatás, hiszen a jogszabályi előírások mellett a tőkepiac szereplői, a hitelezők, a befektetők, sőt még a fogyasztók is egyre inkább beépítik a fenntarthatóságot a döntéshozási folyamataikba, vagyis megkövetelik a vállalatoktól az ESG szempontok figyelembevételét. Az ESG térnyerésével a vállalatok igyekeznek a fenntarthatóságot és az ESG-t integráló stratégiákat és menedzsment folyamatokat kiépíteni. A pénzügyi mutatóikon túl, a nem pénzügyi mutatóikra is egyre nagyobb figyelmet fordítanak. Az ESG mutatószámokat jellemzően a beszámolási folyamataikba is beépítik és nem pénzügyi jelentésükben, vagy az integrált fenntarthatósági jelentésükben publikálják azokat. Egy jó fenntarthatósági stratégiával, az ESG metrikák és adatok szakszerű gyűjtésével és riportálással a vállalatok versenyelőnyre tehetnek szert, növelhetik a vállalati imázs értékét, és javíthatnak pénzügyi teljesítményükön is.

A fenntarthatóság tekintetében az energiaszektor kiemelt szerephez jut. Az energiagazdálkodás a fenntarthatóság mindhárom dimenziója mentén értelmezhető, vagyis vannak környezeti, társadalmi és irányítási aspektusai is. Korunk egyik legnagyobb kihívása a globális klímaválság éppúgy, mint a társadalom jólétét veszélyeztető energiabiztonság, energiahatékonyság és energiafüggetlenség, mind olyan problémák melyekre az energiaszektor fenntarthatósági transzformációján keresztül találhatunk megoldást.

A kutatási kérdések, melyekre a dolgozatomban választ kerestem a következők voltak:

1. Hogyan tekintenek a vállalatok a fenntarthatóságra és az ezzel kapcsolatos jogszabályokban előírt kötelezettségekre?
2. Mi az összefüggés egy, az energiaszektorba működő vállalat versenyképessége, pénzügyi teljesítménye, hosszútávú életképessége és az ESG szempontok vállalati működésbe történő integrációja között?
3. Milyen kihívásai vannak a fenntarthatóságot előtérbe helyező mutatószámrendszer kialakításának?

Dolgozatomban közép-európai energetikai vállalatok fenntarthatósági jelentés készítésének gyakorlatát, illetve az ESG megfelelés vállalati integrációját vizsgálom. Továbbá kísérletet teszek az ESG megfelelés és a pénzügyi teljesítmény közötti összefüggések feltárására.

1. Fenntartható Fejlődés

Mivel a dolgozatom kiemelten foglalkozik a fenntartható fejlődés fogalmával, mindenekelőtt szeretném bemutatni a fogalom kialakulásához vezető fontosabb mérföldköveket. Továbbá fontosnak tartom a fogalmat körül lengő bizonytalanságok és szakirodalomban fellelhető néhány értelmezés részletes kibontását magyarázatát is.

1.1.Történeti Áttekintés és a Brundtland szerinti fogalom

A fenntartható fejlődés történetének áttekintéséhez először is vissza kell térni a kályhához, azaz a természeti környezetünk védelméhez. Az első Ipari Forradalom kirobbanását követően vált először szükségessé a természeti környezet védelme. Korábban az ember a természettel harmóniában élt, azonban az iparosodás következtében, egy a természetet kizsákmányoló életmód alakult ki. Az elsődleges problémát a levegő szennyezés jelentette, mely az új korban jelentős problémaként volt jelen, főleg Anglia szerte. A 19. századra a szennyezett levegő egészségre gyakorolt negatív hatásaira is felfigyeltek. Szintén a 19. Századra tehető a környezetvédelmének tekintetében mérföldkőként számontartott első Nemzeti Park, a Yellowstone Nemzeti Park megalapítása. Az egyik legjelentősebb természetvédelmi szervezetet a Nemzetközi Természetvédelmi Uniót 1948-ban alapították meg. (Szűcs & Pónusz, 2020) Annak ellenére, hogy már a 20. század közepére hosszú listát lehetett írni az ember környezetet károsító tevékenységeiről, és ez a tény része volt a köztudatnak az következő évtizedekben emberiség tovább gyarapította bűnlajstromát, mígnem egyre fenyegetőbbé vált a probléma és sürgetőbbé annak a megoldása.

1962 fontos dátum a környezetvédelmi mozgalmak elindulását tekintve, ugyanis Rachel Carson ekkor publikálta *Néma Tavasz* című könyvét, ami joggal tekinthető a környezetvédelem 0-dik kilométerkövének (Darvas, 2022). A műve felhívja a figyelmet a kémiai anyagok káros biológiai hatására és ezen problémák globális méretére (Szűcs & Pónusz, 2020).

Ezt követően 1968-ban alakult meg a Római Klub, melynek célja a nemzetközi szervezetek és nemzeti kormányok képviselőinek figyelmének felhívása az emberiség veszélyeztetett helyzetére (Czvikovszky et al., 2019). A világot egy új típusú Világmodell mentén képzelték el, elemezték a népességnövekedés, az erőforrások kimerülése, az élelmiszer-termelés és a környezet degradálódása közötti összefüggéseket és változtatási javaslatokat fogalmaztak meg. 1972-ben adta ki a Római Klub a Növekedés határai jelentését, melyben zéró gazdasági növekedést irányoztak elő. A jelentésben, arra figyelmeztetik az emberiséget, hogy amennyiben tovább folytatja a környezetszennyező, természetet kizsákmányoló életmódját nem néz hosszú jövő elébe, azaz az emberiséget kihalás fenyegetheti (Meadows et al., 1972). Ez természetesen nem vált globális mértékben követett stratégiává, hiszen az elmaradott térségek gazdasági helyzetét is konzerválta volna. (Czvikovszky et al., 2019). Ez a jelentés volt a Római Klub első jelentése, melyet aztán évente újabb állapot jelentések követnek. (Szűcs & Pónusz, 2020)

Az 1972-es Stockholmi ENSZ konferencia kimondta, hogy az ember képes elpusztítani a környezetét és ennek megelőzéséhez globális összefogásra van szükség. (Szűcs & Pónusz, 2020) A konferencia eredményeként létrehozták az ENSZ környezetvédelmi programját (UNEP, 2024), melynek fő feladatai többek között a fenntartható fejlődés elősegítése, az ENSZ különböző szervezeteinek környezetvédelmi jellegű tevékenységeinek koordinálása (Kende et al., 2019).

A következő mérföldkövet Leontief orosz származású közgazdász 1973-ban publikált input-output modellje jelentette, melynek fenntarthatósághoz kapcsolható aspektusa, hogy a szükséges erőforrások állhatnak a hatékony környezetvédelem útjában (Czvikovszky et al., 2019).

1975-ben került sor a helsinki Európai Biztonság és Együttműködési értekezletre, melynek konklúziója a gazdaság, a tudomány és a technika, valamint a környezetvédelem területén való együttműködés fontosságának hangsúlyozása volt (Szűcs & Pónusz, 2020).

A fenntartható társadalom fogalma először 1981-ben jelent meg Worldwatch Institute elnökének L.R. Brown-nak a könyvében (Jancsovszka, 2016).

A fenntarthatóság fogalmának 1981-es bevezetését követően 1987-ben megszületett a Brundtland-bizottság Közös Jövőnk című jelentése (Brundtland Commission, 1987), melyben meghatározásra kerül a fenntartható fejlődés fogalma (Czvikovszky et al., 2019). A Bizottság által felállított meghatározás szerint, a fenntartható fejlődés a jelen szükségleteinek olyan módú kielégítése, ami nem veszélyezteti a jövőbeli generációk képességét a szükségleteinek kielégítésére. (Brundtland Commission, 1987) A jelentésnek köszönhetően a fenntarthatóság eszméje politikai súlyt kapott (Jancsovszka, 2016). A Bizottság a fenntartható fejlődést három pillér mentén képzelte el, melyek a gazdaság, környezet és szociálpolitika, melyek kölcsönösen feltételezik egymást. A jelentés legfőbb üzenete, hogy a környezetet és a fejlődést érintő kérdéseket összevontan, összefüggésében kell kezelni, nem pedig elkülönülten (Szűcs & Pónusz, 2020). Egy másik meghatározás szerint a fenntartható fejlődés a társadalmi jobblét folytonos megvalósulása, anélkül, hogy az ökológiai eltartóképességet meghaladóan növekednénk. (Gyulai, 2016)

A Brundtlandi fogalom kitér magának a fenntarthatóságnak a magyarázatára, míg a fejlődés fogalmának pontos körülhatárolása elmarad. Úgy gondolom, hogy érdemes a fejlődés fogalmának árnyalása és megkülönböztetése a növekedésétől. A szakirodalmak sokat foglalkoznak a két fogalom definiálásával és egymáshoz való viszonyuk meghatározásával. Herman Daly amerikai ökológiai közgazdász sokat foglalkozott John Stuart Mill és a klasszikus közgazdaságtan értelmezéseivel. A klasszikus közgazdaságtan nézetét, mi szerint a gazdaság egy bizonyos ponton, mozdulatlan állapotban megáll és nem növekszik tovább Mill tovább gondolta és arra jutott, hogy a gazdasági bővülés ugyan megállhat egy adott ponton, az emberi fejlődés azonban tovább folytatódik. Mill a fenntartható fejlődést minőségi javulásként értelmezte mennyiségbeli növekedés nélkül. (E. Daly, 1996)

A jelentés egy fontos hibája, hogy az emberiség már átlépte a környezeti rendszerek eltartó-képességének határát, és így a növekedés még nagyobb üteme nem megvalósítható. Illetve nem vette figyelembe a gazdag rétegek luxus szintű életszínvonalának környezetre gyakorolt hatását sem, és a szegényebb rétegeket tette kizárólagosan felelőssé. (Gyulai, 2016)

Véleményem szerint az elmaradottabb, szegényes körülmények között élő emberek életkörülményeikből adódóan rá vannak kényszerítve egy a környezet szempontjából kevésbé megterhelő életmódra. Sokszor még a kényelmes élethez szükséges feltételekhez sem jutnak hozzá, nem, hogy lehetőségük lenne a pazarlásra. Azonban az is megfigyelhető, hogy hiába vannak ezek az emberek jobban kiszolgáltatva a környezetüknek, sokszor válnak érdektelenné természeti környezetük tisztasága és rendezettsége iránt. Ennek oka, hogy életben maradásukért vívott harc előrébb való, mintsem a környezet megóvására tett erőfeszítések. Továbbá fontos szempont még, hogy míg a luxus életszínvonalon élők egy szűk réteghez tartoznak, addig a szegénységben élők jelentős létszámot tesznek ki a Föld népességéből, így a hatásuk is nagyobb lehet. Ezek alapján egyet tudok érteni azzal, hogy a szegénységet kiemelten kell kezelni. Ők a fenntarthatatlan életnek nem csupán a kiváltó okai lehetnek, hanem az elszenvedői is. Azonban a tehetős rétegek hozzájárulását semmiképpen nem szabad figyelmen kívül hagyni, hiszen ők rendelkeznek a megfelelő mennyiségű és minőségű anyagi és intellektuális erőforrással ahhoz, hogy hatást gyakorolhassanak a világ folyására.

A környezetgazdaságtan foglalkozik a gazdasági növekedés és a környezetterhelés közötti összefüggések vizsgálatával. Ezeket az összefüggéseket az úgynevezett Kuznets-görbék segítségével írják le, miszerint 10.000 USD/fő GDP felett, vannak olyan környezeti mutatók melyek javulást mutatnak. Az elmélet kapcsán több probléma is felmerült, egyes szennyezések, mint például a konyhai hulladék esetében a kezdeti csökkenést extrém magas életszínvonal felett ismét növekvő tendencia váltja fel. Továbbá, vannak olyan szennyező anyagok, mint például a CO₂ kibocsátás, amik a magas életszínvonallal párhuzamosan egyértelműen nőnek. További problémaként hozható még fel, hogy a világ számos helyén az elkövetkezendő évtizedekben sem lesz még az egy főre jutó GDP egyöntetűen 10.000 USD felett. A Kuznets-görbék kapcsán felmerült, hogy a leszálló ág önmagától való bekövetkezésének kivárása rendkívül kockázatos, hiszen az árnyék zónáról nem rendelkezünk információkkal. Célszerű valamilyen beavatkozással, „alagúttal” kikerülni a kockázatos zónát. Néhány esetben, például az ózon réteg elvékonyodása, és a savas eső esetén ezt sikeresen megvalósította az emberiség, azonban jellemzően a fejlett országok az üvegházhatású gázkibocsátás területén már jócskán árnyékzónában tartózkodnak. (Kerekes, 2018)

A három pillér (környezet, gazdaság, társadalom) egymáshoz való viszonya alapján két féle értelmezésről beszélhetünk (Á. Szabó, 2024). A gyenge fenntarthatóság elmélete azt mondja ki, hogy a különböző tőkeformák egymással helyettesíthetők, az értelmezés szerint tehát elegendő, ha a természeti és mesterséges tőkeformák együttes értéke nem csökken. Ezzel szemben az erős értelmezés szerint a helyettesítési lehetőségek korlátozottak, azaz fent kell tartani az egyes tőkefajták kritikus készleteit. A már korábban tárgyalt Herman Daly közgazdász, három szabály mentén foglalta össze a fenntartható fejlődés megvalósítását: (1) A megújuló energiaforrásokat ne használjuk gyorsabb ütemben, mint ahogy azok újra termelődnek, (2) Amit a környezetbe bocsátunk, az nem haladhatja meg a környezet befogadó képességét (3) A népesség és a tőkeállomány növekedése ne lépjen túl a Föld eltartóképességét. (Daly & O'Neill, 2022)

1992-ben tartották a Riói konferenciát, ahol az ENSZ elfogadta az AGENDA 21-et, ami foglalkozik többek között az éghajlatváltozással és biológiai sokféleség védelmével. Az 1997-es Kiotói egyezmény eredményeképpen a résztvevő államok az üvegházhatású-gáz kibocsátásuk csökkentését irányozták elő. 2015-ben a párizsi klímaegyezmény keretein belül az ENSZ államai elfogadták a Fenntartható Fejlődési Célokat (SDG-k).

1.2.Fenntartható Fejlődési Célok

A Fenntartható Fejlődési Célok a fenntarthatóság három pillérére építkezve határoznak meg globális fejlesztési politikákat. Céljuk a gazdasági, társadalmi és környezeti szempontok harmóniájának megteremtése, annak érdekében, hogy a Világ folyását egy igazságosabb és fenntarthatóbb mederbe terelje.

1.2.1. MDG - Millenniumi Fejlődési Célok

A 2000-ben elfogadott Millenniumi Fejlődési Célok (MDG-k) alapjául szolgáltak a 2015-ben elfogadott Fenntartható Fejlődési Célok kialakításának. Az MDG 15 évre szólt, elsődleges célkitűzése a szegénység leküzdése, ennek elérése érdekében fogalmazott meg 8 általános célt, 18 részcélt és 48 indikátort. (Jancsovics, 2016) A célrendszer a fejlődő országok problémáit helyezte a fókuszba, azon belül is a társadalmat érintő problémákkal foglalkozott kiemelten (KSH, 2023). A keretrendszer számos kritikát kapott, és a kitűzött célok sem teljesültek maradéktalanul, azonban egy hasznos keretet adott későbbi globális együttműködések lebonyolításához és értékes tapasztalattal szolgált egy hatékonyabb cél és mutatószámrendszer kidolgozásához.

1.2.2. SDG - Sustainable Development Goals (Fenntartható Fejlődési Célok)

Mivel a 2012-es második Riói konferencián a globális fenntartható fejlődési célok kialakítására egyezményt kötöttek, továbbá 2015-re a Millenniumi Fejlesztési Célok is lejártak, új agenda kialakítására volt szükség, így született meg az Agenda 2030 (KSH, 2023). Ennek eredményeképpen fogadták el a Fenntartható Fejlődési Keretrendszert, mely 2015-től 2030-ig fogalmaz meg 17 célt (1. ábra), 169 alcélt és 231 indikátort (Szennay & Szigeti, 2019). Az SDG az MDG-vel ellentétben a fejlődő országok mellett figyelembe veszi a már fejlett országok problémáit is, illetve a környezeti szempontok is hangsúlyosabbá válnak benne.

1. Ábra: ENSZ Fenntartható Fejlődési Célok

Forrás: (United Nations, n.d.)

Később 2017-ben kiadták, majd 2022-ben fogadták el az Egyesült Nemzetek Statisztikai Bizottsága által az SDG indikátorok globális keretrendszerét. A 231 mutatószámán túl módszertani leírást is magába foglal a keretrendszer, a mutatók alkalmazását segítő. (Lippai & Kovács, 2023) A globális indikátor keretrendszer a korábbiakhoz képest nagyobb hangsúlyt kap, illetve az implementációt tekintve is megengedőbb. Lehetőséget ad az országok, nemzet-csoportok számára, saját regionális indikátorkészletük kialakítására. (KSH, 2023) Az SDG indikátorokkal szembeni kritika, hogy annak ellenére, hogy a fejlett országokat is bevonja

továbbra is főleg a fejletlen országok problémáira fókuszál, ennek áthidalására is alkalmas lehet az ország, régió-specifikus indikátorkészlet (Sándorné Kriszt, 2023).

Az Európai Unió a 17 ENSZ-es cél megtartása mellett kidolgozott egy 100 indikátorból álló mutató készletet (SDI). Az EU számára szempont volt, hogy a mutatókhoz valóban rendelkezésre álljanak a megfelelő adatok, illetve, hogy az unió szempontjából lényeges és jelentős folyamatok, fejlesztési területek mérésére legyen alkalmas. (KSH, 2023)

Szakpolitikai és tudományos vonatkozásban is vitatott téma az egyes alcélok más alcélokra gyakorolt hatása. Ugyanis vannak olyan esetek, amikor az alcélok együtt mozognak, de előfordul olyan is, hogy éppen távolítanak a kívánt cél elérésétől. Ilyen például, ha az élelmiszerellátás javítása, az éhezés megszüntetése érdekében, nagyobb földterületeket kívánunk megművelni, melynek következtében sérülhet a természeti környezetünk. Ez egy olyan átváltás lehet, ahol döntenünk kell, hogy mi a fontosabb számunkra, az éhínség leküzdése vagy az ökoszisztéma megóvása. Cél tehát, ezen szinergiák minél hatékonyabb kiaknázása, az együttmozgások erősítése és a negatív hatások kiszűrése. (KSH, 2023)

A fenntartható fejlődést mérő indikátorok jelentősége abban rejlik, hogy lehetővé teszi a döntéshozók számára a stratégia alkotást, előmozdítja a beavatkozást és visszacsatolásként szolgálhat a már elvégzett feladatokról (KSH, 2023).

Magyarországon már az SDG megszületése előtt 2007-ben megalakult a Nemzeti fenntartható fejlődési Tanács (NFTT) (Sándorné Kriszt, 2023). A tanács által kidolgozott keretstratégiát (NFFS) az országgyűlés 2013-ban fogadta el, melynek célja, hogy egy az egész nemzetet összefogó hosszú távú irányt nyújtson az egyéni és a közösségi cselekvés számára. A magyarországi értelmezés eltér az európai stratégiától, a fenntartható fejlődési politikára hosszútávú erőforrás-gazdálkodási tevékenységként tekint. A négy erőforrás: ember, társadalom, gazdaság, természet. (KSH, 2023) A magyar stratégia és a 2015-ben kiadott Európai Fenntartható Fejlődési Stratégia összehangolása folyamatos kihívást jelent. Az NFFS stratégia teljesülését a két évente megjelenő jelentés és a benne található indikátorkészlet teszi mérhetővé, melyben 2016-tól jelennek meg az SDG célok is. (KSH, 2023)

1. Az ESG (Environmental, Social, Governance)

Szakedolgozatom fontos célkitűzése bemutatni az ESG megfelelés integrációját a vállalati működésbe. Ehhez először is elengedhetetlen az ESG keretrendszer és az ahhoz kapcsolódó szabályozási környezet tanulmányozása és ismertetése. Ebben a fejezetben szeretném bemutatni, hogy pontosan mit is értünk ESG alatt, miben rejlik a jelentések lényegessége, milyen előnyökkel járhat a publikálásuk. Továbbá, bemutatásra kerülnek ESG szemlélet kialakulása szempontjából fontosabb események és a jelenleg is hatályos szabályozási környezet jellemzői.

Az ESG egy betűszó, melyet az environmental (környezet), social (társadalom) és governance (vállalatirányítás) szavak kezdőbetűi alkotnak. A rövidítés a fenntarthatóság három dimenziójára utal, amik az etikus pénzügyi finanszírozás három pillérét jelentik. Az egyes pillérekbe indikátorok kerülnek besorolásra. (Lippai & Kovács, 2023) ESG keretrendszer célja, hogy a vállalatok és az országok fenntarthatósági teljesítménye a meghatározott mutatószámok segítségével összehasonlíthatóak legyenek (D. Szabó & Trautmann, 2023)

A környezeti pillér foglalkozik az ökoszisztémát érintő kérdésekkel, úgy, mint a klímaváltozás, légszennyezés, erőforrások szűkössége, energiafogyasztás, hulladékgazdálkodás, üvegházhatásúgázok kibocsátása, biodiverzitás csökkenése (Bozsik et al., n.d.).

A társadalmi pillér jeleníti meg az üzlet és a társadalom közötti kapcsolódást, rávilágít arra, hogy hogyan befolyásolhatja a vállalat a munkavállalói és a környező közösségek életét (Bozsik et al., n.d.). Ide tartozik az emberi jogok védelme, a nemek közötti egyenlőség kérdése, a munkaügyi normák, és a közegészségügy (Lippai & Kovács, 2023).

Az irányítási pillér bepillantást enged a vállalati működésbe, többek között ide tartoznak a vállalati tevékenységek, a munkahelyi kultúra, az információ megosztás és a vezető testületek összetétele is (Bozsik et al., n.d.).

A vállalatoknak mindhárom pillérrel foglalkozniuk kell, de vannak olyan témakörök melyek a vállalat típusából, az iparágból vagy a fenntarthatósági stratégiából adódóan lényegesebbek, mint a többi (Enghy & Stancsics, 2024).

1.1. Az ESG jelentősége

A fenntartható működés megvalósításához a vállalati kultúrát és gyakorlatokat át kell alakítani, olyan módon, ami támogatja annak megvalósulását. Az ESG, mint a transzformáció mérője és eszköze jelentős segítséget nyújthat a vállalatok számára az átállás során. (Enghy & Stancsics, 2024)

A klasszikus megközelítésben vállalatok hosszú távú célja a profitmaximalizálás, rövid távú célja, pedig a fizetőképességük megőrzése (Kulcsár, n.d.). Napjainkban a fenntarthatóság alapelvei megkövetelik a holisztikus, azaz a mindenre kiterjedő megközelítést, mely során a vállalati célok meghatározásakor a gazdasági hatékonyság mellett figyelembe vesszünk környezeti és társadalmi szempontokat is.

Napjainkban a világ vezetői, kormányzatok és a vállalatok számára egyre egyértelműbbé válik, hogy a fenntartható fejlődés megvalósítása, és a jövő érdekében késedelem nélküli cselekvésre van szükség. A vállalatoknak, olyan működési gyakorlatokat kell kialakítaniuk melyek mérséklék a klímaváltozást és annak hatásait, a természeti katasztrófák bekövetkezését és a szegénység mértékét. Így a fenntarthatósági törekvések a stratégia alkotás középpontjába kerülnek. (Bozsik et al., n.d.) A stratégiai megközelítés elterjedésével együtt jár, hogy a vállalatok a pénzügyi mutatóikon túl, egyre több a fenntarthatóságot is mérő mutatószámot publikálnak. (Resperger, 2023)

Az ESG rendszeren belül a sokszor nehezen érthető, bonyolult működési tulajdonságokat a minősítések (ratings) segítenek lefordítani a számok nyelvére. (Paulovits & Domoszlai, 2021)

A tőkepiaci szereplők a trendekre reagálva beépítették vállalatirányítási szempontjaik közé a fenntarthatósági követelményeket és ezek alapján hozzák meg befektetési döntéseiket (Bozsik et al., n.d.). Hiszen a hosszútávon sikeres befektetés feltétele, hogy a befektetők tovább lépjenek a fentebb említett klasszikus, csupán a profitot előtérbehelyező nézeteiken (Bozsik et al., n.d.).

Az ESG szempontrendszer vállalatba történő integrálása számos előnyt hordoz magában, ilyen például a fokozottabb tőkevonzás képessége. Az ESG adatszolgáltatás növeli a vállalatok transzparenciáját, ami csökkenti a kockázatokat, ez kedvezőbb vállalatértékeléshez vezethet, ami pedig bevonzza a felelős befektetőket. Továbbá a szokásos mutatókon túlmenő adatgyűjtés működési előnyökkel jár, segít kiszűrni a különböző kockázatokat. Költségmegtakarítás érhető el általa, javítja a stratégia tervezési és döntéshozási folyamatok hatékonyságát. Előnye még, hogy lehetővé teszi a versenytársakénál gyorsabb reakciót a zöld üzleti lehetőségekre. Az ESG jelentéstétel segíti a kommunikációs és reputációs előrelépést is. (Bozsik et al., n.d.)

A dolgozatom fókuszában álló energetika kifejezetten tőkeigényes iparágnak számít. Ezért is kiemelten fontos, hogy az energiaszektorban tevékenykedő vállalatok figyelmet fordítsanak az ESG teljesítményükre. Az iparágra különösen jellemző, hogy befektetői és hitelezői a döntéseiket ESG ratingek alapján hozzák meg, hiszen az energetikai vállalatok felelőssége igen nagy a fenntarthatóság terén. Éppen ezért úgy gondolom, nem véletlen, hogy az általam is vizsgált, később elemzésre kerülő energiaipari vállalatok, fejlett nem pénzügyi jelentéstételi gyakorlattal rendelkeznek. Tevékenységüket bemutató kulcsmutatóikat pedig az ESG pillérekhez igazodóan definiálják.

2. ESG szabályozási környezet és irányelvek

Az elmúlt években a pénzügyi szektor, illetve a vállalati szektor zöld átalakulását tekintve rengeteg új jogszabály, ajánlás és előírás került meghatározásra (Szendrey & Dombi, 2024). Napjainkban formálódik egy olyan szabályozási környezet, mely a jövőben Európát egy rugalmasabb és fenntarthatóbb gazdasági térséggé teheti. Ennek következményeként számos közzétételi kötelezettséget érintő irányelv már elfogadásra került, úgy, mint a Nem Pénzügyi Jelentéstételi Irányelv (NFRD), vagy a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekről szóló EU rendelet, SFDR. (Bozsik et al., n.d.)

2.1. Az ESG előzményei

Az ESG koncepciója először 2004-ben jelent meg az ENSZ "(Who Cares Wins, 2004)" című kiadványában. A kiadvány célja az volt, hogy ajánlásokat és iránymutatásokat fogalmazzon meg a pénzügyi közvetítői piac szereplői számára a környezeti, társadalmi és vállalatirányítási szempontok alkalmazását illetően. (Szendrey & Dombi, 2024)

2015-ben került elfogadásra az ENSZ által a Fenntartható Fejlődési Stratégia (SDG), mely igyekszik összehangolni a gazdasági növekedést, a társadalmi befogadást és a környezet védelmét. A stratégiában megfogalmazott 17 célra épülve született meg a Párizsi klímaegyezmény.

2015 év végén fogadták el az ENSZ klímaváltozási konferencián tárgyalt Párizsi Megállapodást. Az egyezmény a klímaváltozás veszélyeinek leküzdésére határoz meg egy globális keretrendszert. Hosszútávú célkitűzése, hogy a globális felmelegedés mértékét jóval az iparosodás előtti 2 Celsius fokos szint alá csökkenjen és erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy az emelkedés mindössze 1,5 Celsius fok legyen. Továbbá a résztvevő országok ígéretet tesznek arra is, hogy pénzügyileg támogatják az alacsony karbonkibocsátású és a fenntartható fejlesztéseket. (*Párizsi Megállapodás*, 2024)

Az európai zöld megállapodást 2019-ben jelentette be az Európai Bizottság. A megállapodás lényege, hogy 2050-re Európa az első klímasemleges kontinenssé váljon, azaz széndioxid kibocsátás nettó zéró legyen. Ehhez első körben 2030-ig előirányozták, az üvegházhatású gázok kibocsátásának legalább 55%-kal való csökkenését. A zöldítés megvalósítása érdekében kiemelten nagy figyelmet kell fordítani a tőke megfelelő allokálására, zöld beruházásokra és finanszírozásra. A zöld kötvények lehetőséget teremtenek a befektetők számára a tőke környezetbarát beruházásokba való allokálására. (Európai Tanács, 2024)

Az EU négy célkitűzést állapított meg, melyekhez a jogisزابályozásnak igazodnia kell. Először is a fenti célok eléréséhez a közfinanszírozás nem elegendő, így a megvalósításhoz további források bevonására lesz szükség. Továbbá, a greenwashing azaz a zöldrefestés elkerülése végett harmonizált besorolási rendszer és szabványosított benchmark szabályok bevezetésére is szükség van. Ezen két cél elérése érdekében megfelelő közzétételi kötelezettséget kell bevezetni. Végezetül a vállalatoknak fel kell mérniük a tevékenységük, illetve az egész vállalat ESG kockázati kitettségét. (Bozsik et al., n.d.)

2.2. ESG közzétételi szabályok

A vállalatok fenntarthatóságjegyében folytatott tevékenységei visszahatnak a vállalatról publikálható információkra és adatokra, melyek hatással vannak az adott vállalat reputációjára, társadalmi megítélésére, befektetői kultúrájára és piaci versenyképességére is (Boros et al., 2022).

A fenntarthatósági tevékenység esetében fontos az átlátható, egységes és megfelelően szabályozott nyomon követés annak érdekében, hogy a vállalatok azonos standardok mentén értékelhetőek és összehasonlíthatóak legyenek. A globális, EU-s, illetve a kifejezetten magyarországi követelményeknek való megfelelési kötelezettség amellett, hogy segítik a vállalatokat a fenntarthatóság összeszedett és tervezett kezelésében, hatalmas nyomásként és kihívásként nehezedik a vállalatokra. A szabályozási kötelezettségek mellett vannak önkéntes alapon működő jelentéstételi és szabványrendszerek is, illetve különböző minősítések.

A globális szintet felölelő Nemzetközi megállapodások a már említett COP 21, azaz a Párizsi Klíma Egyezmény, illetve az ENSZ Fenntartható Fejlődési célok. Ezekre reagálva született meg a korábban már kifejtett Európai Zöld Megállapodás és a RePower EU. Az utóbbi lényege, az orosz fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség megszüntetése (*REPowerEU*, 2004). Ennek érdekében az EU többek között előírja a beszerzési források és útvonalak diverzifikálását, a fosszilis tüzelőanyagok használatának általános csökkentését, az uniós hidrogénpiac fejlesztését, megújuló energiák fejlesztését, az energiahatékonyság javítását, valamint a körforgásos jelleg előmozdítását (*REPowerEU*, 2004).

Európában jelenleg hatályban lévő közzétételi kötelezettségek a Taxonómia rendelet (EUT), a Nem Pénzügyi Jelentéstételről szóló korábbi irányelvet (NFRD) bővítő új irányelv (CSRD) és a beszállítói lánc átvizsgálási irányelv a EU CSDDD. A következőkben ezeket szeretném röviden ismertetni.

A 2. ábrán egy idővonal látható, aminek segítségével könnyebben átlátható, hogy az egyes Európai Uniói jogszabályok hogyan épülnek egymásra, melyik mikor került elfogadásra. Az ábráról a magyar elnevezések mellett, azok angol megfelelője és rövidítése is leolvasható.

2. Ábra: EU szabályozási környezet fejlődése

Forrás: Saját szerkesztés (Európai Bizottság, n.d.-c) alapján

2.2.1. Vállalati Fenntarthatósági Jelentési Irányelv - NFDR

2014-ben került elfogadásra az EU által a –Non Financial Reporting Directive (NFRD)-azaz, A Nem Pénzügyi Jelentési Irányelv. Ez volt az első olyan Uniós irányelv, ami a vállalatok nem pénzügyi információira vonatkozott. (Bozsik et al., n.d.) Később a tagállamok az irányelvet saját jogszabályként ültették át a nemzeti jogba. Magyarország, néhány másik országgal egyetemben a pénzügyi beszámolásra vonatkozó számviteli törvénybe implementálta a jogszabályt, míg más országok a társasági kódexükbe. (Boros et al., 2022) Az Uniós jogszabály saját jogba történő integrálása során néhány apróbb változástól eltekintve a minimum követelmények az eredetiek maradtak. (PWC, n.d.)

Az NFRD nem tudta hozni a tőle elvártakat, több ízben is kritika érte, miszerint nem biztosított koherens, összehasonlítható és elegendő információt a befektetőknek. Az NFRD hibáit javítva és annak kibővített változataként jelent meg az új irányelv. Az Európai Parlament és Tanács 2023 január 5.-én helyezte hatályba a CSRD irányelvet. (PWC, n.d.)

Az új direktíva a vállalatok egy tágabb körére terjed ki, a nagyvállalatok széles körén túl a tőzsdén jegyzett mikro-, kis-és középvállalkozások is hatálya alá tartoznak. Néhány nem EU-s vállalat, amely 150 millió Eurót meghaladóan generál bevételt az európai piacon szintén a szabályozás alá esik. (Európai Tanács, n.d.)

A CSRD bevezetése jelentős lépés a vállalati fenntarthatóság transzparenszé tétele felé (EFRAG, 2023). Az új szabályok segítségével a befektetők és más érintettek hozzá férhetnek azokhoz az információkhoz, melyek lehetővé teszik, hogy értékeljék egy adott vállalat környezeti és társadalmi hatásait. Továbbá, hogy hatékonyabban fel tudják mérni a pénzügyi kockázatok és lehetőségeket. Az első CSRD jelentéseket 2025-ben kell publikálniuk a vállalatoknak a 2024-es pénzügyi évre vonatkozóan. (Európai Tanács, n.d.)

A jelentéseket az Európai Fenntarthatósági Beszámolási Standardok (ESRS-ek) szerint kell riportálni. Az ESRS-ek részletes jelentéstételi követelményeket határoznak meg a CSRD hatálya alá tartozó vállalatok számára. A standardokat az Európai Pénzügyi Beszámolási Tanácsadó Csoport dolgozta ki, mely a fenntarthatósági jelentéstétel kulcselemét adja. (KPMG, 2024)

2.2.2. Az Európai Fenntarthatósági Beszámolási Standardok - ESRS

A CSRD irányelv bevezeti a kettős lényegesség (Double Materiality Analysis, DMA) terminológiát azzal, hogy leírja a fogalmat míg az ESRS kibővíti, pontosítja a megközelítést és a hozzá tartozó közzétételi szabványokat (Deloitte, 2024).

Az ESRS két átfogó sztenderdet (ESRS 1 és ESRS 2) határoz meg, melyben általános jelentéstételi elvárásokat rögzít, többek között itt kerül meghatározásra a már említett kettős lényegesség elve is. A kettős lényegesség elve három tématerületet fed le, azaz előírja a vállalatok számára, hogy a fenntarthatóságot érintő ügyek esetén a környezeti és társadalmi hatásokon túl, ezek pénzügyi vetületeiről is számoljanak be. A három tématerületre vonatkozó részletes közzétételi követelményeket és az egyes témákhoz kapcsolódó teljesítmény mutatókat tíz téma-specifikus sztenderd határozza meg úgy mint, környezeti (ESRS E1-E5), társadalmi (ESRS S1-S4) és irányítási (ESRS G1). (Nagy & Korláth-Túri, 2023)

Míg az ESRS 1 általánosan alkalmazandó elveket határoz meg, azaz nem határoz meg konkrét közzétételi követelményeket. Az ESRS2 valamennyi a CSRD hatálya alá tartozó vállalatnak kötelező, ez határozza meg a nyilvánosságra hozandó alapvető információkat. A többi sztenderd a lényegességi elemzés tárgyát képezik, ez azt jelenti, hogy a vállalatoknak elég a működésük szempontjából lényegesnek ítélt témákat közzé tenni. (KPMG, 2024)

A vállalatoknak azon fenntarthatósággal kapcsolatos információt melyek megfelelnek valamely vagy akár mindkét lényegességi kritériumnak, a jelentésükben publikálniuk kell. A kettős lényegességi elemzés objektív kritériumként az ESRS szövegét veszi az elemzés alapjául. A kettős lényegességnek két dimenziója van: a hatáslényegesség és a pénzügyi lényegesség. Ha egy fenntarthatósági kérdés lényegesnek bizonyul, azt a megfelelő tematikus és ágazatspecifikus ESRS-ben megfogalmazott közzétételi követelményeknek megfelelően kell közzétenni a vállalatnak. (EFRAG, 2022)

Egy fenntarthatósági kérdés akkor lényeges a hatáslényegesség szempontjából, ha a vállalkozás által rövid, közép-és hosszú távon, az emberekre vagy a környezetre, tényleges vagy potenciális, pozitív vagy negatív lényeges hatást gyakorol. Ha egy fenntarthatósági kérdés lényeges pénzügyi hatást vált vagy válthat ki egy vállalkozásra nézve, olyan kockázatokat vagy lehetőségeket teremt, amelyek rövid, közép-és hosszú távon lényegesen befolyásolják egy vállalat fejlődését, pénzügyi helyzetét, pénzügyi teljesítményét, cash-flowját, akkor az pénzügyi szempontból lényeges. (EFRAG, 2022)

Miután a kettős lényegességi vizsgálat során azonosítottuk, azokat a kockázatokat és lehetőségeket melyek hatással vannak vagy lehetnek a vállalt működésére következik ezek értékelése. A kockázatok és lehetőségek lényegességének értékelése a valószínűség és a pénzügyi hatások potenciális nagyságrendjének kombinációján alapul. Az ESRS előírja, hogy a tényleges hatások esetén a súlyosságon, a potenciális hatások esetén pedig valószínűségen és objektív kritériumokon kell alapulnia az értékelésnek. A súlyosságot három tényező alkotja: (1) mérték: ami azt jelenti, hogy az adott negatív hatás mennyire súlyos, vagy az adott pozitív hatás mennyire előnyös a társadalom vagy a környezet szempontjából, (2) hatókör: az, hogy mennyire széleskörűek a negatív vagy pozitív hatások. Környezeti hatás esetén a környezeti kár kiterjedéseként vagy földrajzi területként értelmezhető míg emberekre gyakorolt hatás esetén a hátrányosan érintett személyek számaként értelmezhető a hatókör. (3) helyrehozhatatlan jelleg: azt jelenti, hogy korrigálhatóak-e a negatív hatások, azaz helyre lehet-e állítani a környezet vagy az érintett emberek korábbi állapotát. (Európai Bizottság, 2023)

A CSRD előírja, hogy az Európai Bizottság és az EFRAG vegyék figyelembe a globális szabványalkotási kezdeményezések munkáját (Nagy & Korláth-Túri, 2023). Ennek érdekében az ESRS szabványok figyelembe veszik az Nemzetközi Fenntarthatósági Szabványügyi Testületet (ISSB) és a Globális Jelentéstételi Kezdeményezéssel folytatott megbeszéléseket (GRI), annak érdekében, hogy elkerülhető legyen a vállalatok számára a felesleges kettős jelentéstétel és megvalósítható legyen a magas szintű együttműködés és átjárhatóság a globális és az EU-s szabványok között (*European Commission*, 2023).

Az Európai Bizottság Pénzügyi szolgáltatásokért, Pénzügyi Biztonságért és Tőkepiaci Unióért felelős biztosa, Mairead McGuinness a következőképpen nyilatkozott az ESRS elfogadását követően: „Az ESRS szabványok ambíciózusak és óriási jelentőséggel bírnak az EU fenntartható finanszírozási programjának alátámasztását tekintve. A szabványok megteremtetik az egyensúlyt aközött, hogy mérséklük a jelentéstételre kötelezett vállalatokra nehezedő nyomást úgy, hogy ezzel párhuzamosan lehetővé tesszük a vállalatok számára az Európai Zöld Megállapodás implementációja érdekében tett erőfeszítéseik bemutatását és a zöld finanszírozás megvalósulását.” (*European Commission*, 2023)

A vállalatok számára további kihívást jelent, hogy a nem-pénzügyi információkat is tanúsítaniuk kell, azaz egyértelműen alá kell tudniuk támasztani az adatokat. Ehhez célszerű már a legelejétől úgy alakítani a jelentéstételi folyamatokat, hogy azok megfeleljenek a könyvvizsgálati kritériumoknak. Az adatokat érdemes átláthatóan dokumentálni, és megfelelő adat gyűjtési és ellenőrzési folyamatokat kialakítani. (Nagy & Korláth-Túri, 2023)

2.2.3. Az EU Taxonómia - EUT

Az EU Taxonómia egy osztályozási rendszer, ami segíti a vállalatokat és a befektetőket abban, hogy felismerjék a környezetileg fenntartható tevékenységeket, annak érdekében, hogy felelős befektetési döntéseket tudjanak hozni. Környezeti szempontból akkor minősül egy adott tevékenység fenntarthatónak, ha az jelentősen hozzájárul legalább egy EU-s környezet és klímavédelmi célhoz, miközben nem sérti bármely más célkitűzés teljesülését. Valamint, azon tevékenységek, amik a minimális garanciális követelményeknek megfelelnek és megfelel a taxonómia műszaki szűrési kritériumainak. Tehát, amennyiben egy tevékenység nem minősül a taxonómia szerint zöldnek, nem jelenti feltétlenül, hogy az a tevékenység környezetszennyező, csupán nem járul hozzá egyik fenntarthatósági célkitűzés teljesüléséhez sem. A Taxonómia nem állít fel a befektetők számára egy kötelező érvényű befektetői listát, illetve nem rögzít kötelező jellegű előírásokat a vállalatok vagy a pénzügyi termékek számára. Az EU Taxonómia célja, hogy segítse és bátorítsa a fenntarthatóságra való átállást és előmozdítsa az EU fenntarthatósági célkitűzéseinek elérését. Továbbá, hogy növelje azon projektekbe és tevékenységekbe történő befektetéseket melyek hozzá járulnak az Európai Zöld Megállapodás céljainak eléréséhez (Európai Bizottság, n.d.-b).

Azon vállalatok melyek a vállalati fenntarthatósági irányelv (CSRD) hatálya alá esnek, kötelesek a taxonómia szerint beszámolót készíteni, azok a vállalatok melyek a szabályozás hatókörén kívül esnek szabadon dönthetnek, hogy figyelembe veszik-e ezen szabályozást. (Európai Bizottság, n.d.-b) Amellett, hogy bizonyos vállalatok számára a taxonómia implementációja kötelező, nem csak kötelezettségekkel, hanem előnyökkel is járhat a vállalatok számára. Többek között versenyelőnyt és új üzleti lehetőségeket jelenthet, a szabályozásnak való megfelelés fokozott vonzerővel járhat a befektetők és üzleti partnerek tekintetében, elkerülhető általa a „greenwashing” jelenség, az általa nyert adatok támogathatják a vállalatvezetés fejlesztését, mindezek mellett segítséget nyújt a megalapozott adatokon alapuló kockázatkezelésben is. (Engly & Stancsics, 2024)

Az EU Taxonómia 2020 július 12. óta van hatályban. Az EU három megközelítéssel, az ESG szempontrendszer egy holisztikus értelmezésével foglalkozik a taxonómia keretei között, ezek a környezeti, társadalmi és az irányítási célok. (IFUA, 2024) A szabályozás kialakítása során a környezetvédelem került prioritásba, ez hat pillérre épül, melyek közül az EU kettőt dolgozott ki: éghajlatváltozás mérséklése (mitigáció), éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás (adaptáció). A vizek és tengeri erőforrások fenntartható használata és védelme, körforgásos gazdaságra való áttérés, szennyezés megelőzése és csökkentése, illetve a biodiverzitás és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása az eddigiekben nem kerültek kidolgozásra. (Európai Bizottság, n.d.-b)

Az EU Taxonómia vizsgálat első lépése az eligibility vizsgálat, vagyis a taxonómia szempontjából releváns gazdasági tevékenységek azonosítása. Ehhez szükséges először a vállalatcsoport teljes tevékenységi körének feltérképezése, majd a taxonómia által elfogadott tevékenységek azonosítása és az ezekhez kapcsolódó eligibility KPI-ok meghatározása. Második lépésként a részletes megfelelési vizsgálat során az azonosított és elfogadott tevékenységeket a vizsgálati kritériumok szerint (Jelentős hozzájárulás legalább egy környezeti célhoz, Nem sért jelentősen más EU-s környezeti célokat, Munka biztonság és emberi jogok védelme) kell elemezni, dokumentálni és az alignment KPI-okat meghatározni. (Enghy & Stancsics, 2024) Amennyiben egy tevékenység átmegy ezeken a szűrőkön, onnantól az ezen tevékenységhez tartozó OPEX, CAPEX és bevétel fenntarthatónak minősül (IFUA, 2024).

2.2.4. Vállalati Fenntarthatósági Gondosság Irányelv - CSDDD

2022 februárjában terjesztették elő a Corporate Sustainability Due Diligence (EU CSDD) jogszabályt, melyet az EU 2024 májusában fogadott el. A jogszabály célja, hogy elősegítse a felelős és fenntartható vállalati magatartást a vállalatok működésében és azok teljes globális értéklánca mentén. A szabályozás biztosítja, hogy az érintett vállalatok azonosítsák és kezelik a környezetre, illetve az emberi jogokra gyakorolt hatásaikat Európán belül és kívül egyaránt. A vállalatok számára gondossági vizsgálatot nem csak saját tevékenységükre kell lefolytatniuk, hanem leányvállalataik és az értékláncukban kapcsolatban álló közvetlen és közvetett szereplők tevékenységeit illetően is. (Európai Bizottság, n.d.-a)

A CSDDD céljai között szerepel, hogy elősegítse a zöld átállást és az EU-t előmozdítsa egy klímabarátabb működés felé. Ennek érdekében néhány nagyvállalatot kötelez, hogy biztosítsa az üzleti modelljének és stratégiájának a Párizsi Megállapodással való összhangját. Továbbá azon vállalatok, melyek a klíma változást működésük kockázataként vagy hatásaként azonosítják, a kibocsátás csökkentésre irányuló célokat kell, hogy az üzleti tervükbe beleépítsenek. (EU CSDDD, n.d.)

Az intézkedésnek számos kedvező hatása van, annak különböző érintettjeire nézve. Az állampolgárokat tekintve biztosítja az emberi jogok védelmét, kiemelten a munkaügyi jogokat, lehetővé teszi a környezet állapotának megóvását a későbbi generációk számára, növeli az üzleti bizalmat, a vállalatok átláthatóságát elősegítve ezzel a döntéshozatalt. A vállalatok számára harmonikus és kiszámítható jogi környezetet teremt, növeli a fogyasztók és a munkavállalók vállalatba vetett bizalmát, a vállalat megismerheti a környezetre és az emberi jogokra gyakorolt negatív hatásait, csökkenthető ezáltal a felelősségi kockázat, továbbá javul a kockázatkezelés és a versenyképesség, a vállalat vonzóvá válhat a tehetséges munkavállalók és a zöld befektetők számára, végezetül javul a finanszírozási forrásokhoz való hozzáférés. Ezeken túl a fejlődő országok esetében az előnyök kiemelten értelmezhetőek, és az életszínvonal jelentős javulásához vezetnek. (Európai Bizottság, n.d.-a)

2.2.5. Sustainable Finance Disclosure Regulation-SFDR

Az EU Fenntartható Pénzügyi Akció Tervének célja, hogy elősegítse a tőke fenntartható gazdaságba való áramlását és kezelje az egyre súlyosbodó környezeti kockázatokat. Ennek érdekében jelent meg 2019-ben a pénzügyi szolgáltatási ágazat fenntarthatósággal kapcsolatos nyilvánosságra hozatalról szóló rendelet (Sustainable Finance Disclosure Regulation, SFDR), mely 2021. március 10-től alkalmazandó. (Geiger, 2020) A Fenntartható Pénzügyi Akcióterv további három fő elemből áll az SFDR-on túlmenően, ezek a már kifejtett Taxonómia Rendelet, az Éghajlatváltozási Referenciamutatókról szóló Rendelet és az EU Zöld Kötvény Standard. (Bozsik et al., n.d.)

Az SFDR célja, hogy egyenlő versenyfeltételeket teremtsen a pénzügyi piac szereplőinek és a pénzügyi tanácsadóknak, a fenntarthatósági kockázatok folyamataikba való integrálása és ezen folyamataik során a fenntarthatóság szempontjából káros hatások figyelembevétele, illetve a pénzügyi termékeket illető fenntarthatósággal kapcsolatos információk tekintetében alkalmazandó átláthatóságot tekintve. (Bozsik et al., n.d.)

Az SFDR megköveteli a vagyonkezelőktől, hogy előírással és szabványosított tájékoztatást adjanak arról, hogy hogyan integrálják az ESG tényezőket szervezeti és termék szinten (KPMG, 2021). Továbbá megköveteli a befektetési vállalkozóktól, hogy nyújtsanak tájékoztatást arról, hogy az egyes befektetések milyen kockázati hatást gyakorolnak az ESG tényezőkre, valamint az ESG tényezők milyen kockázatokot jelentenek az egyes befektetésekre nézve (Boszik et al., n.d.). A potenciális befektetőket számos különböző platformon keresztül kell tájékoztatni az átláthatóság érdekében úgy, mint honlapok, szerződést kötést megelőző dokumentumok, időszakos jelentések (Geiger, 2020).

2.2.6. Az EU kibocsátás-kereskedelmi rendszere - ETS

A kibocsátás-kereskedelmi rendszer (ETS) az EU kifejezetten az ipart célzó károsanyag-kibocsátást csökkentő rendszere. Az Európai Unió azért hozta létre 2005-ben, hogy segítségével megvalósíthatóak legyenek a széndioxid kibocsátás csökkentését előíró irányzó tervezetek. (Európai Bizottság, n.d.-d)

Az ETS rendszer célja, hogy a szennyezők fizessenek meg a káros anyag kibocsátásukért, ezáltal csökkentve az üvegház-hatású gázok levegőbe jutását, illetve az EU pénzügyi forrásokhoz jusson a klímavédelmi terveinek finanszírozáshoz. A rendszer az Unión túl működik Izlandon és Liechtensteinben. A szabályozás több mint 10.000 vállalatot és gyárat érint az energiaszektorban és a termelői iparban. (Európai Bizottság, n.d.-d)

A rendszer úgy működik, hogy meghatároz egy határértéket, azaz az üvegházhatású-gázok maximálisan kibocsátható mennyiségét. Ez a határérték annak érdekében, hogy a kibocsátás folyamatosan csökkenjen együtt mozog az EU-s klíma politikai célokkal. A meghatározott határérték alatt a vállalatok csak CO₂ kvótáért cserébe bocsáthatnak a levegőbe szennyező anyagot. Egy kvóta egy tonna károsanyag kibocsátásra jogosít fel. A kvóták egy részét a vállalatok ingyen kapják, a fennmaradót meg kell vásárolniuk, illetve a fel nem használt kvótákat eladhatják. A vállalatoknak muszáj annyi kvótával rendelkezniük, ami fedezi a kibocsátásukat, különben magasra szabott bírságokat kell megfizetniük. (Európai Bizottság, n.d.-d)

A rendszer megszületése óta többször is közbeavatkozásra került sor, a CO₂ kvóta árak stabilizálása érdekében, hiszen, ha túl alacsony áron juthatnak kvótához a vállalatok nem lesz érdekükben a kibocsátásuk csökkentése. Ennek érdekében vezették be a piaci stabilitási tartálékot. (Európai Parlament, 2023)

A rendszert folyamatosan reformálni, aktualizálni szükséges, például az Európai Zöld Megállapodás ambiciózus céljainak teljesülése érdekében Az évek során jelentősen csökkentették az ágazat által maximálisan kibocsátható határértéket, tervezik az ingyenes kibocsátási egységek fokozatos beszüntetését, illetve bevezetik a szabályozást a tengeri közlekedésre, épületekre és a közúti közlekedésre. (Európai Parlament, 2023)

Véleményem szerint, az EU ETS alap gondolata, hogy a szennyezés pénzre váltható át, nem teszi lehetővé, hogy a rendszer által kitűzött célok a kívánt mértékben megvalósuljanak. Úgy gondolom, hogy az olyan esetekben, mikor az új technológiák bevezetése költségesebb, mint a kvóták ellentételezése, a vállalatok az olcsóbb megoldást választják, azaz szennyeznek és megvásárolják az erre feljogosító kvótákat. Továbbá, a szegényebb országokban működő, vagy kisebb méretű, és ezáltal rosszabb pénzügyi teljesítménnyel rendelkező vállalatok nehéz helyzetbe kerülnek, míg a gazdaságilag jól teljesítő vállalatok megengedhetik maguknak a kvóta vásárlást, tovább folytathatják tevékenységüket akkor is, ha az alapvetően környezet-szennyező. Megfontolandó lehet még az is, hogy milyen hosszútávú kilátásai lehetnek ennek a rendszernek, anélkül, hogy globálisan kiterjesztésre kerülne. Ugyanis, azok a vállalatok melyek nem tudnak megfelelni a normáknak, kibocsátással járó tevékenységüket áthelyezhetik más a rendszeren kívül eső országokba, és ott szennyeznek tovább.

3. ESG Integrálása a vállalati működésbe

Ebben a rövid fejezetben szeretném bemutatni az ESG szempontok és a fenntarthatóság vállalati működésbe történő integrálásának fontos sarokköveit és lehetséges menetét. Ehhez különböző tanácsadó cégek és szakmai közösségek témában megjelent cikkeit és bevett gyakorlatait veszem alapul.

A vállalati fenntarthatóság fogalma a Brundtlandi keretrendszerben megfogalmazott fenntarthatósági definíció üzleti szférába történő transzportálásával született meg. Azaz, úgy kell kielégíteni a vállalat jelenlegi közvetlen és közvetett érdekeltfeleinek a szükségleteit, hogy az semmilyen módon ne akadályozza a jövőbeli érdekelt felek szükségleteinek kielégítését. (Dyllick & Hockerts, 2002)

A már korábban taglalt környezeti, társadalmi és irányítási pillérek, azaz az ESG napjaink kiemelt témája. A befektetők, vásárlók, alkalmazottak és más érintetti csoportok megkövetelik a vállalatoktól a tevékenységük és teljesítményük átláthatóságát. Az ESG kicsivel több mint 10 éves megjelenése óta a vállalatoknak megoldást kellett találniuk arra, hogy hogyan feleljenek meg szigorú szabályozási előírásoknak és követelményeknek. Most, a legújabb kihívás a számukra, az ESG menedzsment és stratégia kialakítása. A vállalati teljesítmények összemérését szolgáló szigorú szabványosított teljesítménymutatóktól eltérően az ESG teljesítmény mutatói nem támasztanak egységes követelményeket a vállalatok részére és közzétételük jórészt önkéntes. Nem csupán iránytűként szolgál a vállalatok számára, hanem egy egyre fontosabbá váló mérőeszközként van jelen. A gyorsan változó szabályozási környezet és az egységes követelmények hiánya teszik még összetettebbé és bonyolultabbá az ESG kritériumok vállalati integrációját. Míg néhányan csak most kezdenek megküzdeni a növekvő kötelezettségekkel, az első közzétételükkel, addig mások már régen beépítették az ESG szempontokat a vállalati működésbe és a jelentéstételi folyamataikba. (BELA, 2021)

Elmondható, hogy az ESG szempontok stratégiai menedzsmentbe történő beépítése elengedhetetlen a hosszú távú üzleti siker szempontjából (Engert et al., 2016). A fenntarthatósági kezdeményezések hozzájárulnak a vállalati reputáció javulásához, az ügyfelek lojalitásához és a pénzügyi teljesítményhez (Csabai, 2024b). Az integrációnak magába kell foglalnia a vállalati kultúra, a döntéshozatal, a fenntarthatósági célok és a vállalati stratégiai célkitűzések összehangolását és a belső és külső érdekelt felek elkötelezettségének növelését (Csabai, 2024b). Az ESG szempontok üzletbe történő integrálása egy jelenleg még alakulóban lévő folyamat. Az üzleti modellek, a piaci és szabályozási környezet, az érdekelt felek elvárásai, mind folyamatos mozgásban vannak. Egy jól kialakított fenntarthatósági stratégia lehetővé teszi a vállalatok számára, hogy proaktívan kezeljék a kockázatokat rejtő társadalmi és környezeti kihívásokat, melyek hatással lehetnek az üzleti teljesítményre és tevékenységre (Csabai, 2024b). Ezeken túl a megfelelően meghatározott ESG stratégia rugalmas, rezponzív, jól reagál a szabályozási környezet változásaira és az érdekelt felek változó igényeire, ugyanakkor stabil vállalati kultúrán és értékeken nyugszik (BELA, 2021). A vállalatok célja, egy olya üzleti modell kialakítása, ami hosszútávon fenntartható (Csabai, 2024a). Ezen fenntarthatósági erőfeszítések kifelé történő kommunikálása a fenntarthatósági stratégia egy rendkívül fontos sarokköve (Csabai, 2024b).

Fenntarthatósági és az ESG szempontok vállalatba történő beépítése minden esetben vezetői elköteleződéssel és a szervezeti kultúra átalakításával kell, hogy kezdődjön (Csabai, 2024a). Szükség van a fenntartható jövőkép kialakításában és fenntartható értékek mentén működő vállalat létrehozásában motivált vezetőkre és alkalmazottakra. A mély és tartós elköteleződés hiányában nem tud megvalósulni a valódi értékteremtés, a vállalat megmarad azon a szinten, hogy az ESG-re csupán egy kötelezettségként, avagy eszközként tekint az üzleti siker elérése érdekében, ez pedig gátolja a hosszú távú szemléletmód kialakulását.

A fenntarthatósági és ESG szempontok vállalati működésbe történő integrálásának leg-hatékonyabb módja egy folyamatos fejlesztésen alapuló ciklikus folyamat kialakítása, mely különböző belső és külső elemzéseket tartalmaz. Ez a ciklus hat kulcs elem mentén építhető fel, mely hat elem megvalósítása érdekében a vállalatoknak három fázison keresztül kell ezeket kidolgoznia. Az első fázis, a megértés fázisa egy kettős lényegességi vizsgálatot, az iparágnak és vállalati működésének, illetve az érintett felek érdekeinek és elvárásainak megfelelő keretrendszer kialakítását foglalja magába. Fontos az iparági trendek felmérése, értéklánc elemzés és benchmark készítése. A kettős lényegességi vizsgálat során a vállalat feltérképezheti és megértheti a vállalat működése szempontjából kulcs területeket és az érdekelt felek elvárásait. A megfelelő keretrendszer kiválasztásával pedig, amellet, hogy megismeri a vállalat a releváns területeket meghatározásra kerül a teljesítmény mérésének módszertana. A folyamat második fázisa a vezetési struktúra kialakítása. Ebben a fázisban zajlik az ESG-célok és stratégia meghatározása, az átfogó vállalati stratégiával való összehangolása és ezek felügyeletének kialakítása. A célok teljesülését szolgáló felelősségi körök kinevezése és a célok teljesülésének felügyelete elengedhetetlenek, annak érdekében, hogy azok teljesülése koordinálható és nyomon követhető legyen. Ezen a ponton érdemes egy megfelelő kompetenciákkal rendelkező ESG bizottság kinevezése is. A stratégiát és a célokat, úgy kell meghatározni, hogy azok, az első fázisban lényegesnek ítélt területekhez igazodjanak. Az itt meghatározott stratégia lesz az, ami segíti a vállalatot a céljai megvalósításában és irányban tartja azt. A harmadik fázis a végrehajtás fázisa, ahol az adatok összegyűjtésére és kommunikálására kerül sor. Ezen fázis sikerességének feltétele az első két fázis teljesítése. Az adatkezelés nem csak a célok elérése szempontjából fontos, hanem hogy pontos és megbízható adatok álljanak rendelkezésre a jelentések elkészítéséhez. Annak érdekében, hogy az adatok konzisztensek legyenek minden érintett felet szükséges naprakészen tartani és bevonni a folyamatokba. (BELA, 2021)

A BELA szakami kiadványa négy lehetséges modellt mutat be, arra vonatkozóan, hogy hogyan integrálható az ESG a vállalati működésbe. A központosított modellben a vállalati vezetőség jogkörébe tartozik, hogy döntési jogosultságot és forrásokat biztosítson a központi ESG funkciónak. Ezen túl elfogadja a célokat, biztosítja az összhangot az üzleti stratégiával, illetve hangsúlyozza az ESG fontosságát a legfelső szinteken. A központi ESG funkció határozza meg a mérőszámokat, kijelöli a célokat és a fontosabb ESG témákat. Szükség esetén támogatást kap más vállalati területektől, de ESG témában végső döntési jogkörrel a központi ESG egység rendelkezik. A vezetői modellben a vállalati vezetőség feladata megegyezik a központosított modellben bemutatottakkal, lényeges különbség, hogy a központi ESG funkció feladatait a CSO, azaz a fenntarthatósági/ESG vezető látja el, aki más néven a vállalati ESG arca. A pillér modellben az ESG területek élén külön-külön környezeti társadalmi és vállalatirányítási vezetők állnak. A hálózatos, avagy projektalapú modellben a vállalati ESG egység állhat kommunikációs és fenntarthatósági vezetőkből vagy a technikai feltételeket biztosító tanácsadókból és szakértőkből. Az ESG egységet a vállalatvezetés hatalmazza fel és az operatív egységek látják el inputokkal az ESG stratégia meghatározásához és megvalósításához. Az operatív egységek élén a projektcsapatokkal szorosan együttműködő ESG vezetők állnak. (BELA, 2021)

4. Az ESG kapcsolata az üzleti sikerrel

Az ESG szempontok figyelembevétele, ahogy arról már korábban is szó esett számos üzleti értéket hozhat magával, javíthatja a vállalatok teljesítményét. A Rockefeller Asset Management, 2015 és 2020 között 1000 cikken keresztül tanulmányozta az ESG és a pénzügyi teljesítmény közötti kapcsolatot. A kutatás eredményei alátámasztják, hogy az ESG teljesítmény és a pénzügyi teljesítmény között pozitív kapcsolat áll fent és ez a hatás hosszabb időtávon egyre markánsabbá válik. A kutatás azt is kiemeli, hogy az ESG-tényezők közzététele önmagában nem vezetnek jobb teljesítményhez, a kutatási eredmények alapján az az ESG metrikák mérése és publikálása csak akkor vezethet sikere, ha azt egy támogató és integráló szemléletű stratégia kíséri. (Whelan et al., 2020)

Később egy 2022-es kutatás, mely különböző szektorokban működő, összesen 50 európai vállalatot vizsgált szintén hasonló eredményekre jutott (Koundouri et al., 2022). Koundouri és társai kutatása alapján negatív kapcsolat áll fent a piaci kockázat és az ESG teljesítmény között, továbbá pozitív irányú kapcsolt a pénzügyi eredményességgel, ami egybevág Whelan és szerző társai által tett megállapításokkal.

Gholami és társai a korábbiaktól kissé eltérő eredményre jutott. Kutatása alapján a nagyvállalatok esetében az ESG teljesítmény pozitívan korreál a pénzügyi eredménnyel, ezzel szemben a kis-és középvállalatok tekintetében ez a hatás nem áll fent. A szerzők szerint ennek okai többek között, az eltérő prioritások, érintetti igények, motivációk és a rendelkezésre álló erőforrások. (Gholami et al., 2022) Gholami-ékkal megegyező eredményre jutott Chen, aki társaival egy rendkívül nagy elemszámú nemzetközi mintát elemezve jutott arra a konklúzióra, hogy az ESG minősítések jelentős hatást gyakorolnak a nagyvállalatok teljesítményére, míg ez a hatás a kisvállalatok esetében nem jelentős (Chen et al., 2023).

Gao szerzőtársaival az életciklus szemléletbe ültetve igyekeznek megvizsgálni az ESG és az üzleti siker kapcsolatát. Ehhez 2010 és 2020 között végeztek tanulmányt több mint 1400 kínai tőzsdén jegyzett vállalat bevonásával. Az eredmények alapján elmondható, hogy a vállalatok mind növekedési, érettségi, mint pedig csökkenési szakaszában megfigyelhetőek a már korábban tett megállapítások. Az ESG pénzügyi teljesítményt javító hatása különösen a növekedési szakaszban érhető tetten, csökkenő szakaszban ugyanis fontos forrásokat vonhat el a vállalattól az ESG tevékenységbe való befektetés. A növekedési szakaszban a vezetők elköteleződése és ESG tudatossága révén meg tud valósulni a “jelentéssel bíró profit” fogalma. A kutatás továbbá a már korábban taglalt Gholami és társai, illetve Chen és társai által tett megállapításokhoz hasonlóan kiemeli a KKV-k helyzetét, és javasolja a közzétételi rendszer és iránymutatások kiterjesztését. (Gao et al., 2023) A kis-és középvállalati szektor átállásához elengedhetetlen a szabályozói szervek és a tanácsadói szervezetek közreműködése, az ESG tudatosság és módszertan fejlesztése (Szendrey & Dombi, 2024).

Egy a Covid-19 járvány alatt Kínában végzett felmérés az ESG teljesítmény és a befektetői döntések közötti kapcsolatot vizsgálta. Az eredmények azt mutatják, hogy a magas ESG teljesítményű portfóliók jobban teljesítenek, vagyis ellenállóbbak a pénzügyi válságok idején (Broadstock et al., 2021). Azaz az ESG elveknek megfelelő működés és befektetési politika biztosítása kiemelt jelentőséggel bír pénzügyi válság során (Szendrey & Dombi, 2024).

A fentiek összegzéseként elmondható, hogy a jelenlegi kutatások alapján az ESG keretrendszer vállalati működésbe való integrációja nem csak a társadalom és a környezet szempontjából hordoz jelentős előnyöket. A vállalatoknak egyértelműen megéri működésük során az ESG szempontokat figyelembe venni, törekedni a minél kedvezőbb ESG minősítés elérésére és ezt jelentésükbe beépítve kifelé is kommunikálni, hiszen ezzel javíthatják pénzügyi teljesítményüket, tőke vonzási képességüket. Továbbá fontosnak tartom kiemelni a jelentős piaci szereplőket, a nagyvállalatokat, tőzsdén jegyzett cégeket, szerepét az ESG szabályozás alakulásában. Ugyanis ők azok, akik az ESG megfelelés és a felelős vállalati működés alapköveit leteszik a szabályozói és a tanácsadói szervezetekkel együttműködve, ezáltal példát szolgáltatva az utánuk soron következő kisebb vállalatok számára.

5. Helyzetkép az energiaszektorról

Mivel dolgozatomban olyan vállalatok fenntarthatósági jelentéseit vizsgálom, melyek az energiaszektorban folytatják tevékenységüket, fontosnak tartom bemutatni az energiaszektor fenntarthatóság szempontjából is kiemelt jellemzőit. Továbbá szeretnék ismertetni néhány, a szektorra vonatkozó statisztikai adatot és a témában megjelent kutatást.

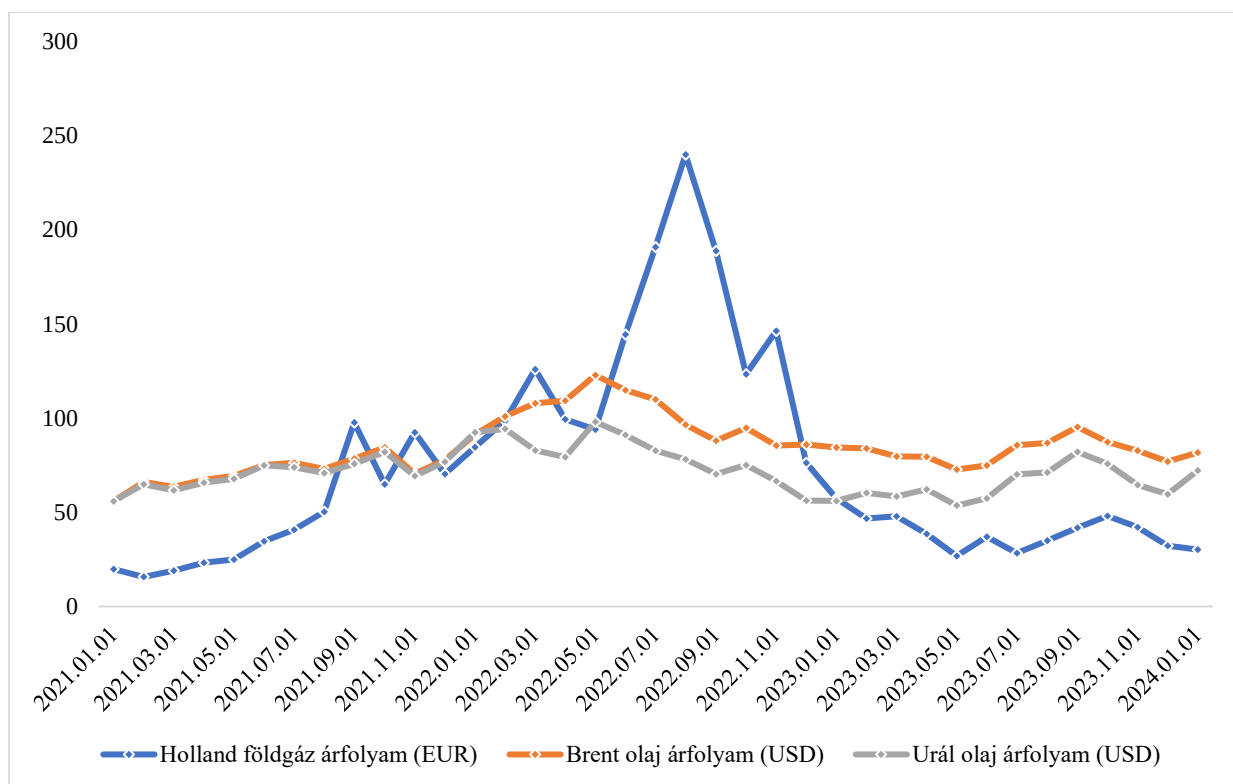
Az utóbbi évek egyáltalán nem kedveztek a globális energiaszektornak. Rengeteg olyan folyamat indult el, ami az energiaiparban fejtette ki hatását. Ilyen tényezők többek között globális gazdasági válságok, a fejlődő országok növekvő energia igénye, a klímaváltozás és a hozzá kapcsolódó szigorú energiapolitikák, a kőolaj-, és földgázcsúcs jelenségek, a palaolaj és a palagáz kitermelés növekedése, a nukleáris energia visszaszorulása, valamint a megújulóenergiák elérhetőbbé válása. (Schaffer, 2015) Később a pandémia, majd az orosz-ukrán háborús konfliktus is jelentősen befolyással volt az energiaszektor alakulására. A járvány drámai ingadozást okozott az energia iránti igényben, olajár-robbanást idézett elő, megnehezítette az energiaipari beruházásokat és energia ellátásiláncokat szakított meg. A háború pedig, energiabiztonsági kríziseket, illetve kimagaslóan magas energia árakat hozott magával. (Zakeri et al., 2022)

Zakeri és szerző társai kutatásukban azt vizsgálták, hogy hogyan lehetséges ezeket a kihívásokat és nehézségeket előnyünkre fordítani a klímasemlegesség elérésében. A pandémia hatására bekövetkező életmódbeli változások és a háborús konfliktus következtében fellépő energiabiztonsági krízisek rávilágítottak arra, hogy a helyi, fenntartható és megújuló energiaforrásokra való átállás, a klímasemlegesség elérése valóságos lehet. Azonban az energiaipari támogatásokkal és az új fosszilis tüzelőanyag-szállítási útvonalak keresésével éppen ellenkező hatás érhető el. A kezdetben fosszilis tüzelőanyagoktól való függés ellen kialakult közvélemény könnyen elveszett lehetőséggé válhat. A szerzők a klímabarát energiaátmenet megvalósíthatósága érdekében tett néhány fontos javaslata: hosszútávra szóló megújuló energiaforrások használatán és fejlesztésén alapuló energiapolitikák kialakítása, innovatív technológiák kutatása és fejlesztése, illetve a közvélemény érzékenyítése a fosszilis tüzelőanyagokkal szemben. (Zakeri et al., 2022)

5.1. Energiahordozók árának alakulása a 2021-2023-as időszakban

A COVID világjárványt követően, azaz 2021 tavaszát követő időszakban erőteljesen élénkülni kezdett a kereslet az energiahordozók iránt, ezt a növekvő igényt a kínálati oldal nem tudta lekövetni, melynek hatására először mérsékelt majd drasztikus áremelkedés volt megfigyelhető az energiatőzsdéken (Tóth et al., 2023). A járvány hatására történő leépítések, a termelés és a beruházás visszafogását célzó intézkedések sokszor visszafordíthatatlannak bizonyultak, többek között ennek is köszönhető a kínálati oldal elmaradása a kereslet mögött a poszt COVID időszakban (Csiba, 2022). Ezen folyamatok hatására 2022 tavaszára a földgáz holland tőzsdén jegyzett ára több mint a 6 szorosára emelkedett. A gáz árának emelkedését tovább súlyosbította az olajárak világpiaci emelkedése is (Csiba, 2022). Majd ezt követően az Orosz-Ukrán háborús konfliktus eszkalálásának hatására a földgáz ára az európai gázpiacon 2022 májusától, eddig nem látott mértékben növekedett. A sokk hatására a gáz ára 2022 augusztusában érte el az eddigi legmagasabb értéket. A földgáz és kőolaj árak emelkedése negatív hatást gyakoroltak az EU energiaigényes vállalatainak versenyképességére (Sgaravatti et al., 2023). További meghatározó jelensége az időszaknak, a napi záróárak volatilitása volt (Tóth et al., 2023). Az energiahordozók tőzsdén jegyzett árának erős ingadozásának hatására az energiapiacra tevékenykedő vállalatok gazdasági teljesítménye is bizonytalanná és kiszámíthatatlanná vált. 2022-es év végét és a 2023-as év elejét az energiahordozók árának stabilizációja jellemezte, mely többek között az Unió és az állami beavatkozásoknak is köszönhető.

A 3. ábráról a holland földgáz (TTF-Title Transfer Facility), az Urál-típusú nyersolaj és a Brent-típusú nyersolaj árfolyamának alakulása olvasható le 2021 és 2023 között. Ezt az időszakot a diagram alapján négy kisebb szakaszra lehet felosztani, mely szakaszok egybe vágznak az előző bekezdésben taglalt folyamatokkal. Az első szakasz 2021 nyaráig tart, ezt a szakaszt relatíve alacsony földgáz és olaj árak jellemzik, egy nagyon minimális emelkedő tendenciával. Ezt egy erőteljesen ingadozó, változékony szakasz követi, mely szintén egy növekvő trendet követ. Ebben a szakaszban elválnak egymástól az Urál-típusú olaj ára a Brent-típusú olajétól, és az utóbbi árfolyama stabilizálódik egy magasabb szinten. A harmadik szakaszban a földgáz ára ugrásszerűen megemelkedik és teljesen elválnak a nyersolaj áraktól. A 2022-es augusztusi csúcsot követően visszaesik egy a 2021-es év eleji árakhoz képest magasabb szintre, illetve az előző szakaszokat jellemző drasztikus kilengések is mérséklődni látszanak az időszak végére. Megállapítható még, hogy a Brent, -és Urál-típusú nyersolajok árai is ismét közelíteni látszanak egymáshoz.

3. Ábra: Földgáz és kőolaj árfolyamok alakulása

Forrás: Saját szerkesztés (Investing.com, n.d.) alapján

5.2. Energiaszektor és a fenntarthatóság kapcsolata

Az energiagazdálkodást a fenntarthatóság koncepciójához hasonlóan érdemes rendszerszemléletben, vagyis a három dimenzió keresztül megközelíteni. Fenntartható energiagazdálkodásról akkor beszélhetünk, ha mind társadalmi, mind gazdasági mind pedig a környezeti szempontú kritériumoknak megfelel. Az energiagazdálkodást a Brundtland féle definícióba ültetve, kaphatjuk a fenntartható energiagazdálkodás definícióját, miszerint olyan energiastratégiák és -rendszerek kialakítását és alkalmazását jelenti, amely az emberiség jelenlegi energiaszükségleteinek kielégítését szolgálja az energetikai szempontú természeti erőforrások jövő generációk számára történő megőrzésével egyidejűleg. (Herczeg & Pintér, 2024)

Napjaink egyik legfontosabb környezeti problémája a globális klímaválság. A föld felmelegedésének megállítása érdekében elengedhetetlen az emberiség ÜHG kibocsátásának csökkentése. Az emberiség által kibocsátott üvegházhatású gázok 27%-ért az energiaszektor a felelős (Statista, n.d.). Ez a trend, vagyis az energia szektor magas részesedése az ÜHG kibocsátásból Magyarországon is megfigyelhető (Energiaügyi Minisztérium, 2023). A világ ÜHG intenzitása, azaz az egy egység GDP előállításával járó ÜHG kibocsátás a 20.századra ijesztő méreteket öltött, ez a tendencia, a megtörését követően, a 2010-es évektől kezd ismét barátságosabb mederbe terelődni (Our World in Data, 2021). A már korábban kifejtésre került Párizsi Klímaegyezmény és az ENSZ Fenntartható Fejlődési Céljai is kiemelten foglalkoznak a témával. Az SDG 7. pontja a megfizethető és tiszta energia megteremtését célozza, ezen belül a második alpont a megújuló energiák használatára vonatkozik. Az energia szektor szén-dioxid kibocsátása a megújuló energiák részarányának növelésével jelentősen csökkenthető, erre világít rá Gácsi és szerző társának egy idei kutatása is (Gácsi & T. Kiss, 2024).

A megújuló villamosenergia-termelés 2022-re 29,1%-át tette ki a globális villamosenergia termelésnek. Ennek jelentős részét a vízenergia adta, mely évtizedek óta domináns szereplője a villamosenergia-termelésnek. Az utóbbi években más megújuló energiaforrások (nap, szél) is előtérbe kerültek a globális energiamixben, arányuk 2022-re az évezred elején mért 1,1%-ról 40,2%-ra emelkedett. 2023-ra a napenergia vált a legnagyobb megújuló kapacitás forrássá és ez a trend a bővítések alapján úgy tűnik a következő években is folytatódni fog. A megújuló villamosenergia-termelés abszolút értékét tekintve Európa harmadik helyet foglal el, Ázsia és Észak-Amerika után, ahol Ázsia kiugróan élen jár. (*Renewable Energy Highlights* , 2024) Ázsia nem csak a megújuló energiatermelést, hanem az energia fogyasztását tekintve is kimagasló értéket ér el, így az is elmondható, hogy teljes energia igényének mindössze 4,8%-át tudja fedezni megújulóenergia termelésével (Our World in Data, n.d.-b). A teljes energiatermelést tekintve már más rangsor rajzolódik ki, Észak-Amerika összes energiatermelésének 75%-a megújuló, Európában 40%, míg ez az arány Ázsiában csupán 26%. Az elmúlt években a megújulóenergiát érintő kapacitás bővítések folyamatosan növekedtek, míg a nem megújulókat érintő kapacitás bővítések stagnáltak vagy elmaradtak. Az időjárásfüggő energiaforrások arányának növekedésével megnő az igény az olyan innovatív technológiák iránt melyek az elosztóhálózatok és az energiatárolási rendszerek fejlesztésére irányulnak. (*Renewable Energy Highlights* , 2024)

Életmódunk fenntartásához, szükségleteink kielégítéséhez egyre több energiára van szükségünk (KSH, n.d.). Korunk egyik legnagyobb kihívása az energia iránti növekvő kereslet, olyan módú kielégítése, hogy az energiabiztonság biztosítása mellett minimalizáljuk a környezetre rótt káros hatásokat miközben elősegítjük a társadalmi és gazdasági fejlődést (Herczeg & Pintér, 2024). Mivel az energia a társadalmi jólét és a gazdasági fejlődés mozgatórugója (Gunnarsdottir et al., 2021), így megállapítható, hogy a fenntartható fejlődés elérésének egyik kiemelt eszköze az energiagazdálkodás. Az energiagazdálkodás ENSZ Fenntartható Fejlődési Céljai között is külön dedikált helyet kapott, a társadalmi vetülethez kapcsolódóan az SDG 7.1 alpontja a hozzáférhetőséget, megfizethetőséget és megbízhatóságot célozza.

2020-ban a globális olaj tartalékokat 236,29 milliárd tonnányira becsülték, ezzel szemben a világ olaj felhasználása 48.745,68 TWh volt. (Our World in data, n.d.; Our World in Data, n.d.-a) t. Az átváltás után egyszerűen kiszámolható, hogy ilyen fogyasztási szinten körülbelül 56 évre elegendő olaj készletünk maradt. Fontosnak tartom kiemelni, hogy a 2020-as fogyasztás a pandémia hatására alacsonyabb volt, mint a korábbi évek fogyasztása, illetve mint a későbbi évek fogyasztása. Az olaj tartalékok kimerülése után várhatóan valamivel később következhet be, először a földgáz, majd a szén tartalékok kimerülése. A csökkenő energia kínálat mellett megjelenő növekvő keresleten túl, a jelenleg is zajló háborús konfliktusok is megnehezítik az energiaellátást. Ezek a trendek túlzó energiaárakhoz és az energiabiztonság megingásához vezetnek. Az energiaforrások idő előtti kimerülésének elkerülése, illetve a hozzáférhetőség, megbízhatóság és megfizethetőség elérése érdekében, elengedhetetlen a korszerű, energiafüggetlenséget csökkentő, karbonsemleges energiaforrásokra támaszkodó energiapolitikák bevezetése (Zakeri et al., 2022).

Az energiaipar, ezen belül is az energiaátmenet megvalósítása, kifejezetten innováció igényes terület. Ezzel az SDG-k 3. alpontjában találkozhatunk, ez a pont az energiahatékonyságot, a nemzetközi együttműködést, K+F projektek megvalósítását, a technológiák hozzáférhetőségét, a kapcsolódó infrastruktúra fejlesztését és a fejlődő országok támogatását helyezi a fókuszába. A Zöld átállás megvalósításához, a karbonsemlegesség eléréséhez a meglévő technológiáink fejlesztése mellett, rengeteg olyan új technológiára van szükség melyet jelenleg még nem is ismerünk. Ilyenek például az energia tárolásának megoldására irányuló technológiák, a hidrogén alapú technológiák, a felesleges villamosenergia hőként való tárolására irányuló kutatások, az elektromos járművekhez kapcsolódó innovációk, illetve a kimerült akkumulátorok és elemek újrahasznosítására irányuló megoldások. (Veres, 2021) A meglévő technológiák fejlesztése és az újak feltalálása egyaránt rendkívül tőke és emberierőforrás igényes, többek között itt is tetten érhető a zöld finanszírozás fontossága és a tőkék megfelelő a fenntarthatóságot szolgáló projektek felé történő allokálása.

A globális energaintenzitás egy olyan mutató, ami a globális energiahatékonyság előrehaladásának nyomonkövetésére alkalmas. A világ energaintenzitása folyamatosan csökken, ami azt jelenti, hogy a GDP növekedésének üteme egyre nagyobb mértékben haladja meg a fogyasztás ütemének növekedését, vagyis egységnyi GDP előállításához kevesebb energiára van szükségünk. (IEA, n.d.)

6. Anyag és Módszertan

A szakirodalom feltárást követően, arra voltam kíváncsi, hogy az energiaszektor, mint a fenntarthatóság megvalósításának egyik kiemelt szereplője, hogyan küzd meg a nem pénzügyi jelentések készítésével, integrált éves jelentéseiben milyen mélységben jelennek meg a fenntarthatóságot érintő információk, illetve, hogy milyen pénzügyi értékben mérhető hozadéka lehet egy jól összeállított jelentésnek.

Kutatási tevékenységem során kevert módszertant alkalmaztam, azaz kvantitatív és kvalitatív kutatást is végeztem. Kutatásom két fő pillére egy-egy szekunder adatgyűjtésen nyugszik. Kvalitatív kutatásom során, először is az általam kiválasztott 6 db Közép-Európában tevékenykedő energetikai vállalat integrált fenntarthatósági jelentéseit vettem górcső alá. A vizsgálatba bevont vállalatok rövid bemutatását az I. melléklet tartalmazza. Ezután ugyanezen 6 cégnek a pénzügyi teljesítményét is megvizsgáltam, ez jelentette a kvantitatív kutatásom.

A jelentések tartalomelemzését 3 évre visszamenően végeztem el, saját szempont-, és pontrendszer alapján. Előzetes szekunder kutatásomra alapozva állítottam össze azokat a szempontokat melyeket a leginkább fontosnak tartottam a jelentések értékeléséhez. A szempontok kiválasztásakor törekedtem, hogy azok a fenntarthatóság mind három dimenzióját lefedjék. A pontozás a következőképpen zajlott: 0 pont került kiosztásra, ha a vállalat a jelentésében nem közölt adatot az adott szempontra vonatkozóan, 1 pontot kapott az a vállalat, amelyiknél a megtevesztés gyanúja felmerült az adott szemponttal kapcsolatban, 2 pont járt, ha a vizsgálati szempontoknak megfelelő adatok ugyan közlésre kerültek, de számszakilag nem kerültek alátámasztásra és végezetül 3 pont járt a számszakilag is megfelelően alátámasztott adatokért cserébe. A vállalatok fenntarthatósági tevékenységének mérésére, bevezettem egy újabb pontozási dimenziót. A trend pontozás során -1 pontot ért, ha a teljesítmény a kiválasztott idő intervallumban visszaesett, 0 pont járt, ha a teljesítmény stagnált és 1 pont járt a fejlődésért cserébe. Az értékeléshez használt pontrendszert a IV. melléklet tartalmazza. Az, így kapott pontok soronként (szempontonként) összeadásra kerültek, a végső pont pedig ezek átlagából született meg. A teljes értékelési táblázatot a III. a és III. b mellékletekben tüntettem fel.

A vállalatok pénzügyi teljesítményének elemzéséhez 3 pénzügyi mutatót választottam ki. Ezek a Return on Equity (ROE), Return on Assets (ROA) és az EBITDA margin. Az adatok összegyűjtéséhez a magyarországi vállalatok esetében az E-Beszámoló adattárházát vettem igénybe, külföldi vállalatok esetében pedig a honlapjukon megtalálható Pénzügyi Beszámolóikat. Ezeket a pénzügyi mutatókat szintén három évre visszamenően vizsgáltam. A vizsgált vállalatok pénzügyi mutatóit tartalmazó táblázat a II. mellékletben található. A pénzügyi mutatók és a jelentések közötti összefüggések feltárását az SPSS statisztikai elemző program segítségével végeztem el. Az SPSS programban szereplő és dolgozatomban kvantitatív kutatást ismertető fejezetében sokat említett átlagábrákat pedig az V. a-V. s mellékletek tartalmazzák

7. Kutatási Eredmények

Az eredmények ismertetése előtt fontos megjegyzésem, hogy mivel a „3. vállalat” a többiekhez képest később, november végén teszi közzé integrált jelentését. Így a 2023-as évre nem rendelkezem rá vonatkozó adatokkal.

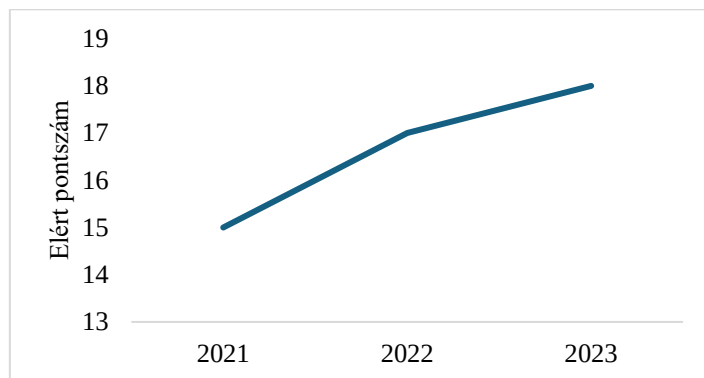
7.1. Kvalitatív kutatás ismertetése

Kvalitatív kutatásom során a vállalatok jelentéskészítési gyakorlatát, jelentéseik mélységét és az ezekben tett előre lépéseiket a következő szempontok mentén vizsgáltam:

1. Fenntarthatóság integrálása a vállalati stratégiába
2. Jelentéstételi gyakorlat fejlettsége
3. A fenntarthatósági jelentés készítése során használt szabvány megfeleltethetősége az előírásoknak
4. Nemzetközi SDG célokkal való összhang
5. CO₂ kibocsátás csökkentése
6. Hulladékkezelés
7. Megújulóenergiák használata
8. Munkavállalói elégedettség
9. Munkavállalók redukálása
10. Fenntartható beszerzési stratégia

A vállalatok a vizsgált években rendelkeztek fenntarthatósági stratégiával, a pontszámokban a különbséget a stratégiai kulcsmutatók, vagyis a stratégiai célok számszerű definiálásának megléte vagy hiánya okozza. Elmondható, hogy az utolsó vizsgálati évre, azaz 2023-ra mind a hat cég eljutott oda, hogy a fenntarthatósági stratégiájukat a célok teljesülésének jobb nyomon követhetőségét is lehetővé tevő kulcsmutatók mentén fogalmazták meg.

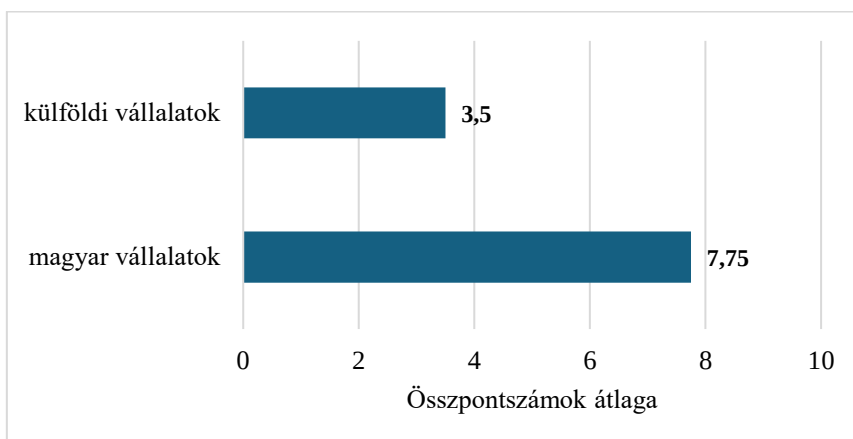
A 4. ábrán az látható, hogy a 2021-ben a fenntarthatóság vállalati stratégiába való integrálása szempontja összesen 15 pontot kaptak a vállalatok, a mélyebb integrációnak és a fenntarthatósági stratégiák fejlődésének köszönhetően 2023-ra már 18 pontot kaptak a vállalatok

4. Ábra: Fenntarthatóság stratégiai integrációjának fejlődése

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

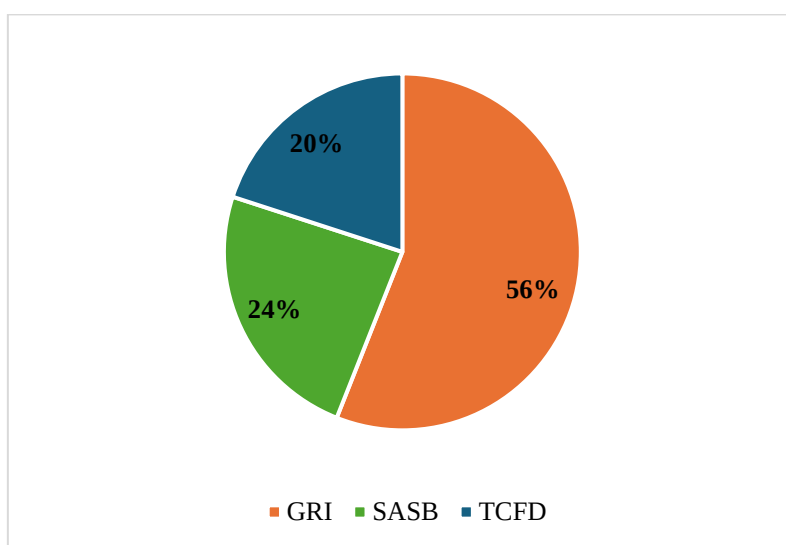
Az egyes vállalatok jelentéstételének fejlettségét a Taxonómia rendeletnek való megfelelésük alapján határoztam meg. Azok a vállalatok kaptak magasabb pontszámot, melyek a tevékenységeiket Taxonómia szerint osztályozták és kiszámították a szűrőkön átment tevékenységeiket arányát az OPEX-ből, CAPEX-ből, és bevételből. A pontozásból megállapítható, hogy a magyarországi központtal rendelkező vállalatok átlagosan magasabb pontszámot értek el, mint külföldi társaik. Az 5. ábra hivatott szemléltetni a magyar és a külföldi vállalatok átlagos pontszámát a jelentéstételi gyakorlat fejlettségét illetően. A külföldi vállalatok átlagos pontszám 3,5, ami 4,25-tel alacsonyabb a Magyarországon működő vállalatok átlagos pontszámánál.

5. Ábra: Jelentéstétel fejlettsége

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

A tartalomelemzés során továbbá azt vettem szemügyre, hogy mely szabványok mentén készítik a vállalatok a jelentéseiket. Előfordult, hogy egyszerre több szabványt is figyelembe vettek a jelentések készítése során. Ahogyan azt az 6. ábráról is leolvasható, a legnépszerűbb szabvány a GRI (Global Reporting Initiative), a második leggyakrabban előforduló a SASB (Sustainability Accounting Standards Board) szabvány volt, ami gyakran a GRI-vel együtt jelent meg a jelentésekben. A TCFD (Task Force on Climate-Related Financial Disclosures) előfordulási gyakorisága valamivel a SASB alatt maradt, valamint mindig valamilyen másik szabvány mellett szerepelt. Az ábrán a különböző szabványok előfordulási aránya látható, a jelentések 56%-ban használták a GRI szabványt, a maradék 24%-ban SASB-t és 20%-ban TCFD-t.

6. Ábra: Jelentéstételben használt szabványok megoszlása

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

Megvizsgáltam a vállalatok integrált jelentéseit abban tekintetben is, hogy azok logikai felépítésében, gondolatmenetében mennyire jelennek meg a Nemzetközi Fenntartható Fejlődési célok. A kíváncsús ennél a szempontnál az volt, hogy a vállalat emelje ki az SDG-kel való kapcsolódási pontokat, a stratégiában, a fejezetcímekben és a KPI-okat tartalmazó táblákban is. Két vállalat esetében volt megfigyelhető, hogy egyáltalán nem szerepeltették az SDG célokat a jelentésükben. A többi vállalat közel azonos módon építette be a gyakorlatába. Az 7. ábrán szűrővel színezett témák azok, amelyek egyáltalán nem fordultak elő az általam vizsgált vállalatok jelentéseiben.

7. Ábra: Fenntartható Fejlődési Célok megjelenése a vizsgált vállalatok jelentéseiben

Forrás: Saját szerkesztés (United Nations, n.d.) alapján, 2024

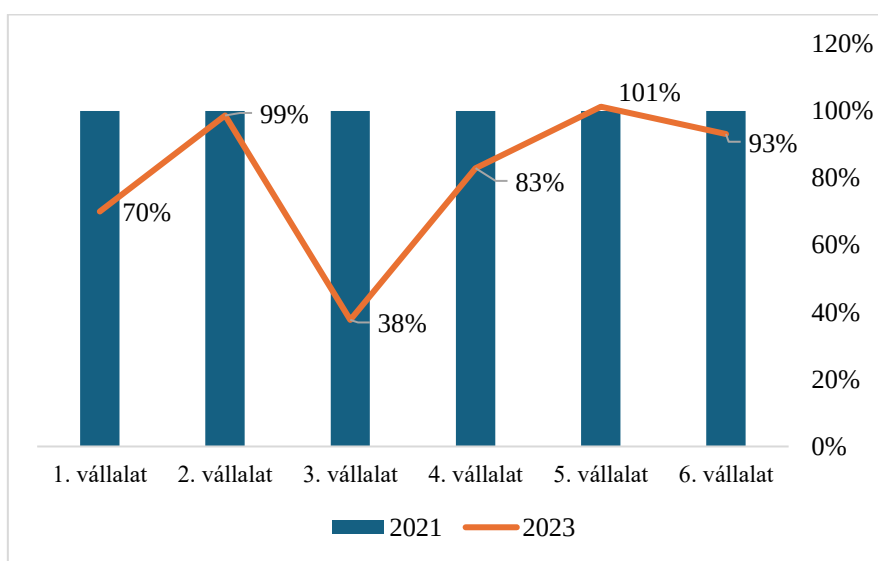
A 8. ábrán pedig az látható, hogy az egyes Fenntartható Fejlődési célokat hány vállalat tekintette lényegesnek a működésük szempontjából. Látható, hogy az egyes témák közül a 13-as Fellépés az éghajlatváltozás ellen, a 11-es Fenntartható városok és közösségek, illetve a 7-es Megfizethető és tiszta energia az összes vállalat lényeges témái között ott szerepel.

8. Ábra: A Fenntartható Fejlődési Célok megjelenésének gyakorisága a vizsgált vállalatoknál

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

A szén-dioxid kibocsátásról megállapítható, hogy központi kérdés mind a fenntarthatóság koncepciójában mind pedig az energetikai vállalatok életében. Éppen ezért az összes általam vizsgált vállalat kiemelt figyelmet fordít CO₂ kibocsátásuk csökkentésére és az elért eredmények publikálására. A pontozás során azt vettem figyelembe, hogy a vállalatok milyen mélységben publikálnak adatot ÜHG (üvegházhatású gáz) kibocsátásuk intenzitásáról, illetve, hogy az évek során megfigyelhető-e javulás, azaz ténylegesen csökkent a kibocsátásuk. A vállalatok a bázis évnak tekintett 2021-es évről 2023-ra átlagosan 19%-kal csökkentették ÜHG kibocsátásukat. A 9. ábráról leolvasható, hogy a vizsgált vállalatok hány százalékkal csökkentették, vagy éppen növelték ÜHG kibocsátásukat. A kiszámítás során minden esetben a 2021-es évet tekintetem bázis évnak. A 100%-ot az adott vállalat 2021-es kibocsátása jelenti, tehát az ábra az ÜHG kibocsátás alakulását a vállalat saját 2021-es kibocsátásához mérten mutatja. Így az ábráról leolvasható például, hogy a 3. vállalat 38%-ra, vagyis 62%-kal csökkentette ÜHG kibocsátását. Az 5. vállalat ezzel szemben 2023-ban 1%-kal több ÜHG bocsátott ki mint 2021-ben.

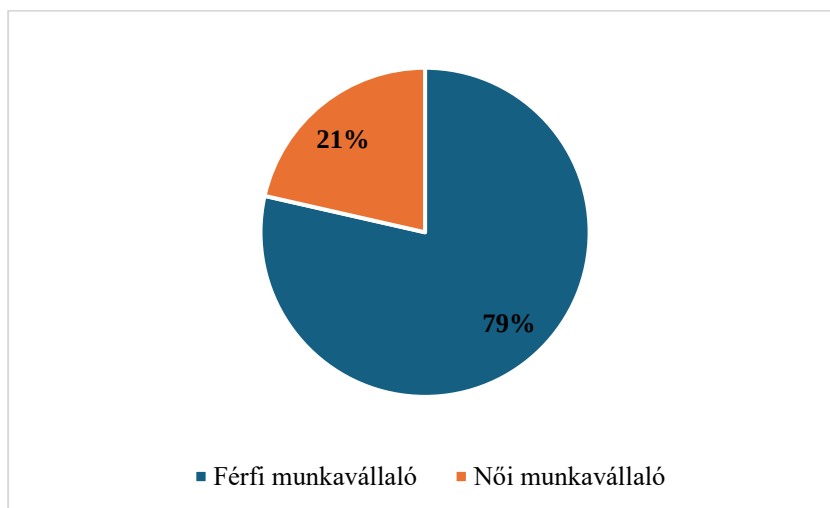
9. Ábra: ÜHG kibocsátás csökkentése vállalatonként

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

A hulladékkezelés értékeléséhez a kibocsátott hulladék mennyiségét, összetételét és annak változását vettem figyelembe. Többször előfordult a hulladék mennyiségének megugrása, ami az utóbbi években végzett korszerűsítések során keletkező építési hulladéknak tulajdonítható. Szintén az energiaszektor sajátosságának tekinthető, hogy széleskörűen osztanak meg információkat hulladék kezelésükről, hiszen gyakran fordulnak elő a kockázatot növelő veszélyes hulladékok, kiváltképp az atomenergiát is felhasználó vállalatok esetében.

A megújulóenergiák használata, az ÜHG intenzitás mellett a leginkább kiemelt fenntarthatósági témák közé tartozik. Nem véletlen, hogy a vizsgált vállalatok e tekintetben érték el a legmagasabb pontszámokat. A szempont pontozásához a vállalatok megújuló energia termelését vettem figyelembe, hogy mekkora megújuló energiaportfólióval rendelkeznek és történtek-e kapacitás bővítések az elmúlt években. Megállapítható, hogy a vállalatok a három vizsgált év alatt többszörözték megújuló energia termelésüket. Az általam vizsgált vállalatok teljes vilamosenergia termelésének átlagosan 37%-a származik megújuló erőforrásokból.

A munkavállalói elégedettség mérésének eszközéül a fluktuációt választottam ki. Azt néztem meg, hogy az adott vállalat rendelkezik-e fluktuációra vonatkozó adatokkal, illetve, hogy ezek az adatok az elmúlt években hogyan alakultak. Megállapítható, hogy a vállalatok széleskörű információkkal rendelkeznek munkavállalóik tekintetében. Sokszor külön nem szerinti, képzettségi szint szerinti bontásban is. A vállalatok a vizsgált években javítottak a fluktuációjuk mértékén. Továbbá azt is figyelembe vettem, hogy a vállalat milyen munkavállalói elégedettség javítását célzó programokat intézkedéseket kezdeményezett az adott időszakban. Ha már a vizsgált vállalatok széleskörűen publikáltak információkat a munkavállalóik nem szerinti megoszlásáról, érdemesnek találtam megvizsgálni hogyan alakul ez az arány a vállalatok együttes foglalkoztatásában. A 10. ábra alapján elmondható, hogy az energetika valóban a férfiak által uralt iparág, hiszen a munkavállalók 79 %-a férfi és csupán a 21%-a nő.

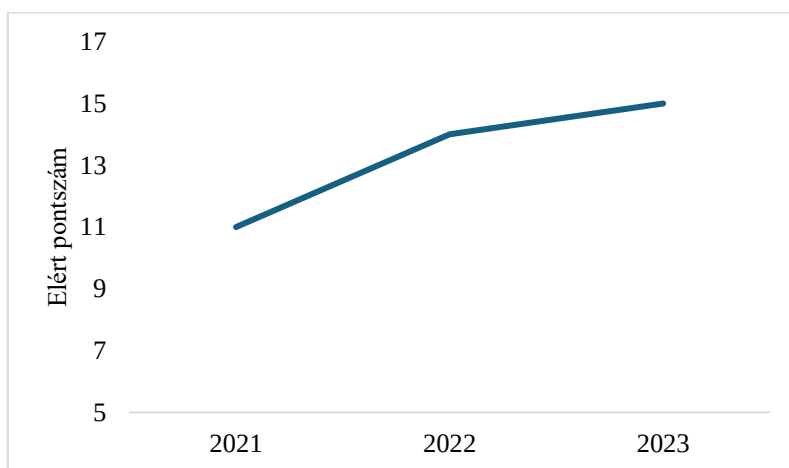

10. Ábra: Férfi és női munkavállalók aránya

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

A munkavállalók edukálásáról hasonlóan a fluktuációhoz széleskörűen találhatunk információkat a jelentésekben. Az általam kiválasztott vizsgálati kritérium a képzésre fordított órák száma volt. A vállalatok ezt is többször nemszerinti bontásban illesztették jelentésükbe. Itt pont az esetek felében volt megfigyelhető a mutató javulása és a másik felében csökkent az egy főre jutó képzési óra.

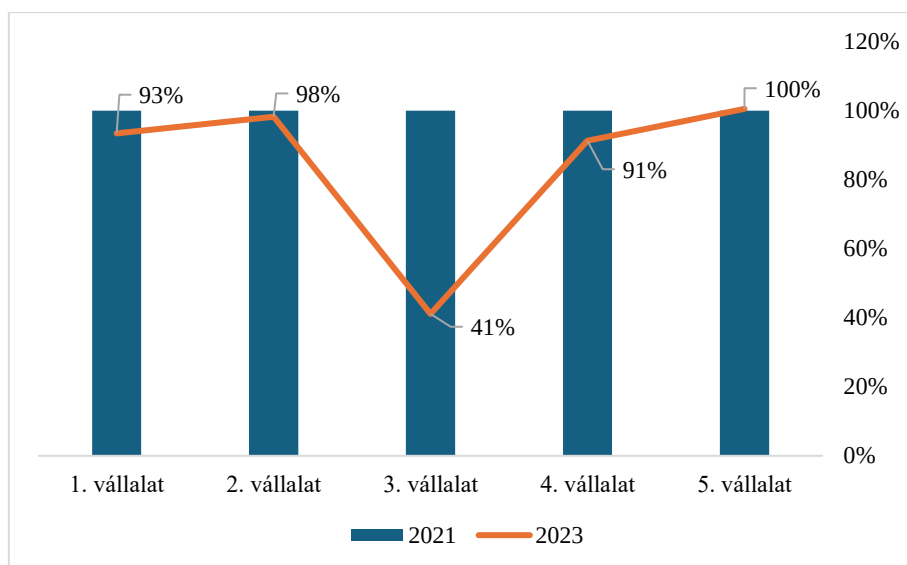
A vállalatok beszerzési stratégiáját aszerint értékeltem, megjelenik-e a vállalati karbonlábnyom mérése során az összes egyéb közvetlen ÜHG kibocsátás mérése, vagyis a Scope 3 kategória. A tartalomelemzésem alapján elmondható, hogy egy vállalat kivételével a vállalatok rendelkeznek a Scope 3 kibocsátásukra vonatkozó adatokkal, azaz jellemzően a teljes ellátási lánc ÜHG kibocsátását figyelembe veszik. Az 11. ábra azt hivatott szemléltetni, hogy első vizsgálati évhez képest 2023-ra a vállalatok már egy szélesebb körben bocsátottak rendelkezésre adatokat a kibocsátásukat illetően, ez a pontszámok emelkedéséből látható.

11. Ábra: Fenntartható beszerzési stratégiák fejlődése a vizsgált vállalatok esetében

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

Továbbá az 12. ábra mutatja, hogy a 2021-es bázisévhez képest 2023-ra az egyes vállalatokra nézve hogyan alakultak a Scope 3 kibocsátások. A 3. vállalat például 59%-kal csökkentette Scope 3 kibocsátását a bázisévhez képest ezzel szemben a vizsgálatba bevont 5. vállalat nem ért el semmilyen csökkentést

12. Ábra: Scope 3 kibocsátások alakulása vállalatonként

Forrás: Saját szerkesztés

7.2.Kvantitatív kutatás ismertetése

Az 1. táblázatban kerül bemutatásra a kiválasztott vállalatok pénzügyi mutatóinak és a tartalomelemzés eredményeként kapott végső pontszámoknak az általános leíró statisztikai jellemzői. Az adatok alapján elmondható, hogy a vizsgált időszakot tekintve a 2022-es év volt pénzügyileg leginkább kedvező a vállalatokra nézve. A vállalatok teljesítménye a ROA mutatót tekintve volt a legegységesebb, vagyis közel hasonló hatékonysággal kezelték eszközeiket. A ROE és az EBIT margin mutatókat vizsgálva a vállalatok nagyon különböző eredményeket produkáltak, végig a három vizsgálti évben. A végső pontszámot tekintve a leginkább rosszul teljesítő vállalat 5,8 pontot a legjobban teljesített vállalat 8,8 pontot tudott elérni, valamint az elért pontok átlagosan 1,21-gyel térnek el az átlagtól.

	Végső pontszám	ROE 2021	ROE 2022	ROE 2023	ROA 2021	ROA 2022	ROA 2023	EBIT margin 2021	EBIT margin 2022	EBIT margin 2023
Átlag	7,50	11,03%	20,51%	16,47%	5,19%	8,69%	6,45%	13,54%	20,45%	11,21%
Medián	8,00	9,38%	14,49%	12,79%	6,10%	5,32%	4,79%	12,60%	19,94%	16,46%
Szórás	1,21	9,60%	17,68%	10,29%	3,76%	8,22%	3,55%	4,54%	19,15%	15,82%
Minimum	5,80	-0,05%	4,75%	6,24%	-0,02%	1,40%	3,58%	8,20%	-12,38%	-22,76%
Maximum	8,80	30,81%	53,03%	37,70%	9,64%	25,44%	13,88%	20,57%	49,14%	26,28%

1. Táblázat: Általános leíró statisztika a vizsgált pénzügyi mutatókról

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

A leíró statisztikai elemzést követően egy korrelációanalízis elvégzésére is sor került. Az analízis során a végső pontszám és a pénzügyi mutatók közötti kapcsolat került megvizsgálásra. A korrelációs együttható értéke alapján a 2023-as pénzügyi adatokkal áll a végső pontszám leginkább szignifikáns kapcsolatban. A továbbiakban ennek az összefüggésnek a mélyebb feltárása és megértése került az elemzés fókuszába. A végső pontszám és a korreláció alapján kiválasztott három pénzügyi mutató (ROE 2023, ROA 2023, EBIT margin 2023) összefüggéseinek feltárására regresszióanalízist végeztem.

A további vizsgálódásokat megelőzően, fontos megállapítani, hogy használható-e a modell, ehhez pedig az F próba szignifikancia szintjére van szükség. Az ANOVA táblából (2. táblázat) megállapítható, hogy a vizsgálat erősen szignifikáns, azaz általánosítható.

Model		Négyzet- összeg	Négyzetát- lag	F	Szignifi- kancia
1	Regresszió	73,154	24,385	32,264	,000 ^b
	Reziduális érték	74,066	0,756		
	Összesen	147,220			

a. Függő változó: Végső pontszám

b. Magyarázó változó: (Konstans), ROE23, EBIT margin23, ROA23

2. Táblázat: ANOVA tábla

Forrás Saját szerkesztés, 2024

Az 3. táblázatban látható, a korrelációs együttható értéke (0,705) és a determinációs együttható értéke (0,497). Ezekből a számokból jól látszik, hogy a kiválasztott prediktorok a függő változót, vagyis a végső pontszámot, közel 50%-ban magyarázzák. A korrigált R négyzet alapján az is elmondható, hogy a modellt valós populáción lefuttatva ez a magyarázóerő valamivel kevesebb 48,2% lenne, ami még így is 50%-hoz közeli érték. A modellünk eredményességét a becslés standard hibájának alacsony értéke is alátámasztja.

Model	R	R Négy- zet	Korrigált R Négyzet	Becslés stan- dard hibája
1	,705 ^a	0,497	0,482	0,8694

a. Magyarázó változó: (Konstans), ROE23, EBIT margin23, ROA23

b. Függő Változó: Végső pontszám

3. Táblázat: Korreláció analízis

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

A következő táblázatból (4. táblázat) azt lehet megállapítani, hogy a különböző prediktor változók, milyen mértékben magyarázzák a függő változót. A Béta értéke alapján a végső pontszámot leginkább magyarázó változó a 2023-as ROA, az EBIT margin és a 2023-as ROE ettől jóval kisebb hatással rendelkeznek a végső pontszám alakulására, illetve a ROE t-próbája még csak nem is szignifikáns.

<i>Model</i>		Nem standardizált együtthatók		Standardi- zált Együtt- hatók	t	Szignifi- kancia.
		B	Std. Hiba	Béta		
1	(Konstans)	5,971	0,192		31,142	0,000
	ROA23	15,800	7,539	0,465	2,096	0,039
	EBIT margin23	2,249	0,702	0,295	3,205	0,002
	ROE23	1,571	2,758	0,134	0,569	0,570

4. Táblázat: Koefficiensek

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

A továbbiakban azt vizsgáltam, hogy milyen összefüggések figyelhetők meg az egyes szempontok és az egyes pénzügyi teljesítményt mérő mutatók között. A függő változónak mindig az adott pénzügyi teljesítményt mérő mutatót tekintettem, ami az adott szempont pontértékének hatására változik. Kifejezetten az olyan összefüggésekre voltam kíváncsi, amikor az adott szempontra kapott magasabb pontszámokhoz a pénzügyi mutatószámok magasabb értéke párosul. Ennek a követelménynek megfelelő, egyértelmű trend kevés esetben rajzolódott ki a vizsgálatom során. Ennek okai a fenntarthatósági kezdeményezések sajátosságaihoz, illetve különböző piaci külső körülményekhez vezethetők vissza.

Az első vizsgálati szempontot, azaz a fenntarthatóság vállalati integrációját elemezve négy esetben találtam pozitív korrelációt a mutatók és a szempont között. Erre a szempontra a vállalatok a pontok összesítését követően 6, 8, vagy 9 pontot kaptak. Az átlagábrák alapján elmondható, hogy mindhárom évben a legnagyobb, azaz 9 pontot kapó vállalat ROE mutatója volt a legmagasabb. A 2022-es és 2023-as évekről az is megállapítható, hogy eggyel magasabb pontszámhoz a ROE mutató egy kedvezőbb értéke tartozik. A 2021-es évet tekintve a ROE mutató szignifikancia szintje a 0,5-ös érték fölé esik, úgyhogy annál az értéknél statisztikai összefüggés nincs. Az ábrákról leolvasható még, hogy a vizsgált szempont és a 2022-es EBIT margin között is egy pozitív kapcsolat áll fenn, azaz eggyel nagyobb pontszámhoz az EBIT margin mutató magasabb értéke tartozik.

A jelentés készítése során használt szabványok tekintetében kettő olyan esetet találtam, ahol a magasabb pontszámhoz jobb pénzügyi teljesítmény párosult. Erre a szempontra a vállalatok 4,6,7 vagy 9 pontot kaptak. A 2022-es ROA mutatót vizsgálva az átlagábráról leolvasható, hogy minél jobban szerepelt a vállalat a szempont pontozása során, annál kedvezőbb a ROA mutatójának az értéke. Hasonló összefüggés olvasható le a 2021-es EBIT margint megjelenítő ábráról, ugyan megfigyelhető egy törés a 7 pontot kapott vállalat jövedelmezőségében, de ez követően folytatódni látszik a megfigyelt tendencia.

A CO₂ kibocsátás csökkentésére kapott pontok és a pénzügyi mutatók közötti kapcsolatot elemezve 4 helyzetben volt kimutatható pozitív kapcsolat a két változó között. A pontok összesítését követően a 7, 9, illetve 10 pontok fordultak elő. A 2022-es és a 2023-as ROA és a szempont között pozitív irányú kapcsolatot lehet felfedezni. Hasonlóképpen reagáltak a pontok emelkedésére a 2023-as ROE és a 2022-es EBIT margin mutatók is. Mind a négy esetben a pontozás során legjobban teljesítő vállalat érte el a legjobb pénzügyi eredményeket a bekezdésben kiemelt mutatókat tekintve.

A megújuló energiák használatát tekintve a vállalatok 7, 9, vagy 10 pontot értek el a pontok összesítését követően és 5 esetben találtam pozitív irányú összefüggést a szempont és a mutatók között. Az átlagábrákról leolvasható, hogy mind a három évben a legmagasabb pontszámhoz tartozott a legnagyobb értékű ROE mutató, vagyis a szempont és a mutató között pozitív irányú kapcsolatot véltem felfedezni. A 2021-es ROE mutatóhoz tartozó szignifikancia a küszöbérték felett van, így ebben az esetben statisztikai összefüggés nem mutatható ki. Továbbá az EBIT margin 2022-es és 2023-as értékeinél figyelhető még meg hasonló összefüggés,

A ROA 2022-es értéke és a munkavállalók edukálása szempont között is pozitív irányú a kapcsolat. A szempontra a vállalatok 5, 7, 8, 9, vagy 10 pontot kaptak, az átlagábrák alapján pedig megállapítható, hogy egyel nagyobb pontszámhoz a pénzügyi mutató jobb értéke tartozik. A 2022-es és a 2023-as ROE értékek esetében már nincs ennyire egyértelmű kapcsolat, az azonban még így is igaz, hogy a legmagasabb pontszámot elérő vállalat rendelkezett a legjobb pénzügyi mutatóval.

8. Kutatási eredmények értékelése, következtetések

Dolgozatomban azt szerettem volna bemutatni, hogy napjaink üzleti világában annyit használt kifejezések, mint a fenntarthatóság és az ESG nem csupán semmitmondó, üres frázisok, hanem valós jelentőséggel bíró a jövőnk tekintetében meghatározó és lényeges témák. Úgy gondolom, hogy mind addig amíg a fenntartható működés egy szabadon választható opció, avagy jogszabályi előírások tömény és száraz halmaza, melynek megvalósítása sokak számára egyet jelent a nyűggel és a költségekkel, addig egészen biztosan nem fog bekövetkezni lényegi előrelépés a jövőnk biztosítása érdekében. A vállalati szféra szereplői és a döntéshozók számára egyértelművé kell válnia, hogy a jelenben hozott döntéseik a társadalom egészének jólétére, a gazdaság egészére, a saját működésükre, a vállalni szükséges jövőbeli kockázataikra és ezzel együtt az üzletük profitabilitására és életképességére is hatással lesz. Szerettem volna rámutatni arra is, hogy az ESG szempontokat integráló vállalati működéssel, egy körültekintően kialakított, tudatosan szerkesztett fenntarthatósági jelentéssel és egy a nyomkövethetőséget biztosító, átlátható mutatószámrendszerrel a vállalatok versenyelőnyre tehetnek szert, növelhetik a vállalati imázs értékét, vagy akár javíthatják a pénzügyi teljesítményüket is.

Az energetikai szektornak kiemelt szerep jutott a fenntarthatóság megvalósítása felé vezető úton, mivel az energiatermelés és-felhasználás a környezet szempontjából jelentős hatásokkal jár, illetve az utóbbi években az energiaellátás biztonságának megingása a társadalom jólétét is veszélyeztető kérdéssé vált. Az általam vizsgált energiaszektorban működő vállalatok elmúlt években megjelent kezdeményezései egyértelműen a hagyományos energiatermelés háttérbe szorulását és a megújuló energiák előtérbe kerülését prognosztizálják, ami egybevág az IRENA (International Energy Agency) egy idén nyáron kiadott tanulmányával. Zakeri és szerzőtársai 2022-es kutatásukban globális trendek elemzését követően jutottak arra, hogy kiemelt figyelmet szükséges fordítani az energia függetlenségre, a megbízhatóságra és a biztonságra. (Zakeri et al., 2022), A társadalom jóléte, az energia biztonság, -függetlenség, -és megbízhatóság megvalósítása érdekében a dolgozatomban szereplő vállalatok is elkötelezték magukat és stratégiát dolgoztak ki az energiaiparra koncentráló 7. SDG téma, azaz a megfizethető tisztaenergia biztosítása mentén.

A különböző energiaipari vállalatok tanulmányozása során számos olyan jó gyakorlatra, pozitív példára bukkantam, amikor az EU-s vagy a Globális klímapolitikák, célkitűzések az innovatív megoldások keresésére és alkalmazására, ösztönözte az energiaszektor nagyvállalatait. Veres 2021-es kutatása (Veres, 2021) óta eltelt három évben az általa hangsúlyozott energia innovációs projektek közül a hidrogén alapú technológiák alkalmazása mára az energetikai vállalatok stratégiájában központi helyet foglalnak el és egyre nagyobb arányban állítanak elő és használnak zöld hidrogént. Az elektro-mobilitás terén is megfigyelhető, hogy a fejlesztések, innovációs projektek hatására, folyamatosak a kapacitás bővítések és az új termékek megjelenése. Továbbá, a tisztán megújuló energiaforrások aránya is tovább nő a vállalatok energiamixében. Véleményem szerint egy olyan átalakulás történt az energiaipari vállalatok működésében, amit a szigorú jogszabályi környezet, illetve a gazdasági és társadalmi kihívások hívtak életre, eredményeképpen pedig a társadalom jólétét, a környezet megóvását, a fenntarthatóságot sokkal inkább előtérbe helyező szemléletmód alakult ki. Azt is gondolom, hogy habár az irány már mindenképpen bizakodásra adhat okot, van még hová fejlődünk.

A fenntarthatósági jelentéseket érintő eredmények és következtetések ismertetését megelőzően fontosnak tartom tisztázni, hogy a jelenleg elérhető jelentések alapjául szolgáló rendelet érvényessége kifutóban van. Vagyis, a dolgozatom fókuszában álló integrált jelentések készítésének gyakorlata az idei évtől a CSRD törvény alapján megváltozik, az az a 2024-es évről már teljesen más szabályozói elvárások mentén fognak elkészülni és riportálásra kerülni a jelentések 2025-ben. Tehát a jelen tanulmányban megvizsgált jelentések a CSRD törvény életbe lépését megelőzően születtek, ebből kifolyólag még az NFRD szerint készített jelentéseket, a múltbéli gyakorlatokat és eredményeket mutatja be. Az NFRD szerinti utolsó jelentések a 2023-as évre szóltak és idén, azaz 2024-ben kerültek/kerülnek publikálásra. A CSRD bevezetésével a vállalati fenntarthatóság egy új megközelítésben kerül majd bemutatásra, a jelentések várhatóan egységesebbek és részletesebbek lesznek, valamint nagyobb hangsúly kerül az előremutató célok meghatározására és azok megvalósítására. Mivel a CSRD szerinti beszámolók készítésének gyakorlata jelenleg teljesen kiforratlan, jövőbeli kutatások feladata lesz annak alkalmazását, hatásait és kihívásait mélyrehatóan elemezni és bemutatni.

A vállalati jelentések összehasonlítását jelentősen nehezítette, hogy a dokumentumok nem egy egységes struktúrában, egységes szabványok és mutatószámrendszer alapján készültek. Továbbá a különböző mértékegységek és aggregált értékek is nehezítik a számszaki összemérést. A közzétételi gyakorlatot illető tapasztalataim alapján egyet tudok érteni az Ethispere kerekasztal beszélgetésén (BELA, 2021) megszületett gondolatokkal. Úgy gondolom, hogy annak ellenére, hogy az ESG a fenntarthatósági teljesítmények összemérést hivatott lehetővé tenni, továbbá rengeteg jogszabály és kötelezettség írja elő az ESG teljesítmény mérését és publikálását, még sincs egy egységes rendszer, mely a teljesítmény mérésére és összehasonlítására lenne alkalmas. A besorolásokat, ratingeket is csak abban az esetben találnám alkalmasnak az összemérésre, ha mindegyik vállalatot ugyan az a minősítő egységes szempontok alapján értékelné.

Előzetes felvetésem, miszerint a pénzügyi teljesítmény és az ESG szempontok vállalati integrációja egymással szorosan összefügg a kutatásom során nem sikerült maradéktalanul igazolnom. Mint ahogyan azt az eredmények mutatják annak ellenére, hogy bizonyos esetekben valóban fel lehet fedezni pozitív kapcsolatot a két változó között, semmilyen ismétlődő mintázat, szabály, trend nem rajzolódott ki. A felvetést azonban ezek ellenére sem vetném el, hiszen Whelan és szerző társai (Whelan et al., 2020), illetve a kérdést kutató további szerzők mindegyike azon az állásponton van, hogy az ESG üzleti sikerre gyakorolt pozitív hatásai hosszú távon érhetőek tetten. Kutatásom e tekintetben korlátozottnak mondható, hiszen az általam lefedett három év csak rövid távú következtetések levonását teszik lehetővé. Rövid távon inkább az a jelenség érzékelhető, hogy a fenntarthatósági kezdeményezések rendkívül tőke és erőforrás igényesek. Ez átmenetileg negatívan befolyásolja a vállalatok pénzügyi teljesítményét mérő mutatószámokat. A kvantitatív kutatásomban bemutatott esetek alapján, ahol kimutatható volt az ESG teljesítmény és a jövedelmezőség kapcsolata, arra a következtetésre jutottam, hogy ki-rajzolódni látszik egy olyan trend, ahol az ESG szemléletet integrációja a jövedelmezőség javulásában is megmutatkozik. Ez a trend jelenleg még csak néhány mutatón és nem is minden évben érhető tetten, de az irány már mindenképpen látszik. Az idő előrehaladtával, a szabályozási környezet, azaz az elvárások stabilizációjával, és a jelentéstételi gyakorlat fejlődésével, úgy gondolom, hogy az ESG-t szem előtt tartó vállalatok számíthatnak pénzügyi teljesítményük javulására.

Az ESG teljesítmény és a jövedelmezőség kapcsolatát egy másik oldalról szemügyre véve, azt is mondhatjuk, hogy azok a vállalatok melyek pénzügyileg jövedelmezőbbben tudnak működni többet tudnak költeni az ESG-re, ilyen formán javítva az ESG teljesítményükön. Ez az állítás is megállja a helyét, hiszen az ESG megfelelés kétségkívül költséges. Gao és szerző társai is arra a megállapításra jutottak, hogy az ESG pénzügyi teljesítmény javulását előidéző hatása leginkább a növekedési, avagy az érettségi szakaszokban figyelhető meg (Gao et al., 2023). A nehéz pénzügyi helyzetben lévő vállalatoktól a működésük szempontjából fontos forrásokat vonhat el az ESG megfelelés hajszolása. Az előző bekezdésben megfogalmazottakat ezekkel a gondolatokkal kiegészítve elmondható, hogy az ESG megfelelés integrációja mindenképpen forrásokat igényel, tehát ha egy már eleve jövedelmező vállalat kiemelt figyelmet fordít és forrásokat allokál az ESG teljesítményének javítására, ezáltal működése még jövedelmezőbbé válhat. A kevésbé jövedelmező helyzetben lévő vállalatok esetében, a kezdeti forrás hiány problémájára jó megoldást jelenthetnek kormányzati és Uniós támogatások. A támogatások segítségével rendelkezésre állna az ESG megfeleléshez szükséges tőke, ami rövid távon ugyan nem, de hosszabb távon mindenképpen megtérül, ezzel javítva a vállalatok pénzügyi teljesítményét. Ezzel egy olyan folyamat alakulhat ki melyben a folyamatos progressziót, javulást a jövedelmezőség és az ESG teljesítmény egymást gerjesztő hatása adja.

Fontos még megjegyezni, hogy a három vizsgálati évben a vállalatok pénzügyi teljesítménye rendkívül ingadozó volt. Ez köszönhető a gazdasági környezet kiszámíthatatlanságának, a Covid járványnak, a háborús konfliktusoknak, az energia fogyasztási szokások ingadozásának, továbbá az ellátási láncokat érintő bizonytalanságoknak. Véleményem szerint, ahhoz, hogy egy általánosítható trend kirajzolódhasson a pénzügyi teljesítmény és a fenntarthatóság között, egy ennél jóval stabilabb és pénzügyileg kiszámíthatóbb időszak adatait lenne szükséges a vizsgálat alapjául venni. Ezentúl a vállalatok többsége a Zöld átmenet felé vezető hosszú út elején járnak, így nincs elegendő rendelkezésre álló adat a hosszútávú hatások vizsgálatához. Ezek alapján megállapítható, hogy témában való kutatásban még rengeteg potenciál rejlik, az évek előrehaladtával és a rendelkezésre álló információk bővülésével érdemes további elemzéseket elvégezni a mélyebb összefüggések feltárása érdekében

Kutatásom alapján, továbbá úgy gondolom, hogy egy hangzatos mondatokkal megfogalmazott csillogó fenntarthatósági stratégia, már nem bizonyul elégnek egy pozitív vállalati imázs kialakításához, a hitelezők és a beruházók meggyőzéséhez, avagy a tőke bevonzásához. A vállalatok érintettjeit leginkább az „Oké, de mégis mennyi?” kérdés foglalkoztatja, vagyis a számok azok, amik a leginkább beszédesek. Úgy gondolom, hogy a vállalatoknak érdemes és elengedhetetlen mindent számszaki adatokkal alátámasztva, validálva közzétenniük. Ez az állítás pont Whelan egyik általam már idézett kutatásában tett megállapításának a fordítottja. Kutatásukban a szerzők, azt mondják ki, hogy az ESG metrikák mérése és publikálása pénzügyi teljesítményre gyakorolt pozitív hatásai csak azoknál a vállalatoknál érhetőek tetten, ahol ezt egy a szemléletet integráló stratégia egészíti ki (Whelan et al., 2020). Ezek alapján ezt úgy fogalmaznám meg, hogy: A fenntarthatóság vállalati integrációja abban az esetben fejt ki pozitív hatást a vállalat pénzügyi teljesítményére, amennyiben a vállalat elköteleződése a fenntarthatóság irányában, egyrészt egy ESG szemléletet integráló fenntarthatósági stratégiában, másrészt az abban megfogalmazott célok teljesülésének számszaki nyomon követésében, az ESG metrikák mérésében és publikálásában is megmutatkozik.

Összefoglalás

Dolgozatomban a közép-európai energiaszektor meghatározó vállalatait vettem górcső alá, azt vizsgáltam, hogy ezen vállalatok hogyan küzdenek meg a nem pénzügyi jelentések közzétételét érintő jogszabályokkal, milyen mélységben és milyen formában publikálnak adatokat fenntarthatósági tevékenységeikről, továbbá, hogy milyen összefüggés van a vállalatok jelentéstételi gyakorlata és a pénzügyi teljesítményük között. Az egyre szigorodó és bővülő jogszabályi környezetnek és az általa támasztott elvárásoknak való megfelelés, a fennmaradás és a finanszírozási forráshoz jutás feltételeként jelentkezik, és ez hatalmas terhet ró a vállalatokra.

A tanulmányban arra a megállapításra jutottam, hogy a vizsgálatba bevont vállalatok mindegyike kitüntetett helyen kezeli a fenntarthatóságot a stratégiájában, célokat fogalmaznak meg és jelentős előre lépéseket tesznek a Zöld Átállás megvalósítása érdekében. A vállalatok többnyire a különböző Globális és EU-s jogszabályokat figyelembe véve, jellemzően GRI SASB vagy TCFD szabványok mentén külső auditáló által hitelesítve készítik jelentéseiket. A vállalatok jelentéseinek összehasonlíthatóságát nehezíti, hogy nem egységes struktúrában, nem egységes mutatószámrendszer mentén készülnek a jelentések, továbbá eltérő mértékegységekkel és aggregált értékekkel szerepelnek a számszaki adatok. Dolgozatomban kiemeltem a számszakilag alátámasztott, validált adatok és egy jól szervezett jelentéstételi gyakorlat fontosságát. Felfigyeltem arra, hogy a jelentések kellő részletességgel lefedik mind a három ESG pillért, ezen belül a legnagyobb hangsúly a szektor sajátosságaiból adódóan a környezeti pillére kerül. Az SDG célok közül a megfizethető és tiszta energia, a fellépés az éghajlatváltozás ellen és a fenntartható városok és közösségek szerepeltek kiemelt témaként. Általánosan elmondható, hogy a vizsgált vállalatok kiemelt figyelmet fordítanak megújulóenergia portfóliójuk bővítésére és az alternatív energetikai megoldások fejlesztésére.

A pénzügyi teljesítmény és a fenntarthatóság integrációját tekintve, dolgozatomban arra az eredményre jutottam, hogy a két változó között mindenféleképpen van kapcsolat. Amennyiben egy vállalat figyelmet fordít ESG teljesítményének javítására, az inkább hosszabb, mint rövidtávon, de biztosan javulást idéz elő a vállalat jövedelmezőségében. Dolgozatomban továbbá arra is kitértem, hogy az ESG megfeleléshez vezető úton, habár költséges az elindulás, azonban az ESG integrációja egy olyan folyamatot indíthat el a vállalat jövedelmezőségét tekintve, ahol az ESG teljesítmény és a pénzügyi teljesítmény egymást gerjesztve fejtik ki hatásukat és javítják azt. A képlet tehát a következő, ha van forrás van ESG teljesítmény, ha van

ESG teljesítmény még több forráshoz jut a vállalat, aminek egy részét visszaforgathatja az ESG teljesítménybe, és így tovább.

Összességében tehát a kutatásom arra világított rá, hogy az energiaszektor vállalatai az integrált jelentéseikben a fenntarthatóságot, a szabályozási környezet jelenlegi elvárásainak megfelelően integrálják. Továbbá arra, hogy még ezen a külső kényszeren túlmenően, saját elhivatottságuk és elköteleződésük okán, illetve a jövedelmezőségre gyakorolt pozitív hatását mérlegelve építik be az ESG megfelelést a vállalati stratégiájukba.

Felhasznált Irodalom

- BELA. (2021). Integrating ESG into your organisation: Selecting the right model.
<https://www.controlrisks.com/-/media/corporate/files/campaigns/integrating-esg-into-your-organisation/bela-esg-integration-guide.pdf>
- Boros, A., Lentner, C., & Nagy, V. (2022). A fenntarthatóság új szempontjai: a nem pénzügyi jelentések európai gyakorlatának elemzése. *Pénzügyi Szemle = Public Finance Quarterly*, 67(2), 186–200. https://doi.org/10.35551/PSZ_2022_2_2
- Bozsik, B., Forrai, M., & Szalay, R. (n.d.). ESG-Jelentési útmutató.
- Broadstock, D. C., Chan, K., Cheng, L. T. W., & Wang, X. (2021). The role of ESG performance during times of financial crisis: Evidence from COVID-19 in China. *Finance Research Letters*, 38, 101716. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2020.101716>
- Brundtland Commission. (1987). *Our Common Future*.
- Chen, S., Song, Y., & Gao, P. (2023). Environmental, social, and governance (ESG) performance and financial outcomes: Analyzing the impact of ESG on financial performance. *Journal of Environmental Management*, 345, 118829. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2023.118829>
- Csabai, H. (2024a, February 14). A fenntartható fejlődés megvalósítása a vállalatoknál. *Greenpact*. <https://www.greenpact.hu/blog/fenntarthato-fejlodes-vallalatoknal>
- Csabai, H. (2024b, March 6). A vállalati fenntarthatóság a tudomány szerint. *Greenpact*. <https://www.greenpact.hu/blog/a-vallalati-fenntarthatosag-ertelmezese>
- Csiba, P. (2022). Mennyire fenntartható a földgázellátás? In *Szemelvények a BGE kutatásai-ból* (pp. 39–47). Budapesti Gazdasági Egyetem. https://doi.org/10.29180/978-615-6342-49-2_31
- Czvikovszky, T., Mészáros, L., & Toldy, A. (2019). A fenntartható fejlődés technológiái. *A Fenntartható Fejlődés Technológiái*. <https://doi.org/10.1556/9789634544005>
- Daly, H. E., & O’neill, D. W. (2022). Herman E. Daly (1938–2022). *Nature Sustainability* 2022 6:2, 6(2), 118–119. <https://doi.org/10.1038/s41893-022-01041-0>
- Darvas, B. (2022). Silent Spring: Landscape after sixty years. *Ecocycles*, 8(1), 99–102. <https://doi.org/10.19040/ecocycles.v8i1.233>
- Deloitte. (2024). Unpacking the Double Materiality Assessment Under the E.U. Corporate Sustainability Reporting Directive. *Heads Up*, 31(12). <https://dart.deloitte.com/USDART/home/publications/deloitte/heads-up/2024/csrd-esrs-double-materiality-assessment>
- Dyllick, T., & Hockerts, K. (2002). Beyond the business case for corporate sustainability. *Business Strategy and the Environment*, 11(2), 130–141. <https://doi.org/10.1002/bse.323>

- E. Daly, H. (1996). Beyond Growth. <chrome-extension://efaidnbmninnnibpcapjpcgclclefindmkaj/http://pinguet.free.fr/daly1996.pdf>
- EFRAG. (2022). Double materiality conceptual guidelines. EFRAG.
- EFRAG. (2023). The first set of ESRS - EFRAG. <https://www.efrag.org/lab6?AspxAutoDetectCookieSupport=1>
- Energiaügyi Minisztérium. (2023). Magyarország Nemzeti Energia- és Klímaterve. <https://cdn.kormany.hu/uploads/document/5/54/54b/54b7fc0579a1a285f81d183931bfaa7e4588b80e.pdf>
- Engert, S., Rauter, R., & Baumgartner, R. J. (2016). Exploring the integration of corporate sustainability into strategic management: a literature review. *Journal of Cleaner Production*, 112, 2833–2850. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2015.08.031>
- Enghy, B., & Stancsics, N. (2024). Fenntarthatóság, körforgásos gazdaság vállalatirányítási szempontból. IFUA.
- EU CSDDD. (n.d.). KPMG. Retrieved July 24, 2024, from <https://kpmg.com/xx/en/home/insights/2023/02/the-eu-corporate-sustainability-due-diligence-directive.html>
- Európai Bizottság. (n.d.-a). Corporate sustainability due diligence - European Commission. Retrieved July 24, 2024, from https://commission.europa.eu/business-economy-euro/doing-business-eu/sustainability-due-diligence-responsible-business/corporate-sustainability-due-diligence_en
- Európai Bizottság. (n.d.-b). EU Taxonomy Navigator. Retrieved July 24, 2024, from <https://ec.europa.eu/sustainable-finance-taxonomy/>
- Európai Bizottság. (n.d.-c). European Commission. Retrieved October 25, 2024, from https://commission.europa.eu/index_en
- Európai Bizottság. (n.d.-d). What is the EU ETS? European Commission. Retrieved July 26, 2024, from https://climate.ec.europa.eu/eu-action/eu-emissions-trading-system-eu-ets/what-eu-ets_en
- Európai Bizottság. (2023, July 31). EU 2023/2772 felhatalmazáson alapuló rendelete. Eur-Lex. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A02023R2772-20231222>
- Európai Parlament. (2023). Amit érdemes tudni az EU kibocsátás-kereskedelmi rendszeréről és reformjáról. <https://www.europarl.europa.eu/topics/hu/article/20170213STO62208/amit-erdemes-tudni-az-eu-kibocsatas-kereskedelmi-rendszer-erol-es-reformjarol>
- Európai Tanács. (n.d.). Corporate sustainability reporting - European Commission. Retrieved July 19, 2024, from <https://finance.ec.europa.eu/capital-markets-union-and-financial->

markets/company-reporting-and-auditing/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en

Európai Tanács. (2024, June 17). Az európai zöld megállapodás. <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/green-deal/>

European Commission. (2023, July 31). https://finance.ec.europa.eu/news/commission-adopts-european-sustainability-reporting-standards-2023-07-31_en

Gácsi, D., & T. Kiss, J. (2024). Klímasemleges energiatermelés – Kilátások Magyarországon 2024-ben. *International Journal of Engineering and Management Sciences*, 9(3), 53–60. <https://doi.org/10.21791/IJEMS.2024.024>

Gao, S., Meng, F., Wang, W., & Chen, W. (2023). Does ESG always improve corporate performance? Evidence from firm life cycle perspective. *Frontiers in Environmental Science*, 11. <https://doi.org/10.3389/fenvs.2023.1105077>

Geiger, S. (2020, December 9). EU Action Plan – Deep dive on Disclosure Regulation (SFDR). https://www.ey.com/en_ch/sustainability-financial-services/eu-action-plan-deep-dive-on-disclosure-regulation-sfdr

Gholami, A., Murray, P. A., & Sands, J. (2022). Environmental, Social, Governance & Financial Performance Disclosure for Large Firms: Is This Different for SME Firms? *Sustainability*, 14(10), 6019. <https://doi.org/10.3390/su14106019>

Gunnarsdottir, I., Davidsdottir, B., Worrell, E., & Sigurgeirsdottir, S. (2021). Sustainable energy development: History of the concept and emerging themes. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 141, 110770. <https://doi.org/10.1016/j.rser.2021.110770>

Gyulai, I. (2016). A Fenntartható Fejlődés.

Herczeg, B., & Pintér, É. (2024). A fenntarthatóság koncepciója energetikai szemléletben – Fókuszban az energiatrilemma és -átmenet, valamint a kapcsolódó innovációs potenciál. *Vezetéstudomány / Budapest Management Review*, 55(9), 16–30. <https://doi.org/10.14267/VEZTUD.2024.09.02>

IEA. (n.d.). Energy intensity – SDG7: Data and Projections – Analysis - IEA. Retrieved October 12, 2024, from <https://www.iea.org/reports/sdg7-data-and-projections/energy-intensity>

IFUA. (2024). EU Taxonómia-A megfelelés megpróbáltatásai a gyakorlatban. <https://www.horvath-partners.com/hu/media-center/cikkek/eu-taxonomia-a-megfeleles-megprobaltatasai-a-gyakorlatban>

Investing.com. (n.d.). Investing.com. Retrieved November 1, 2024, from <https://www.investing.com/>

Jancsovszka, P. (2016). Fenntartható fejlődési célok (sustainable development goals). *Tájökológiai Lapok*, 14(2), 171–181. <https://doi.org/10.56617/tl.3648>

- Kende, T., Nagy, B., & Sonnevend, P. (2019). Nemzetközi jog. Nemzetközi Jog.
<https://doi.org/10.55413/9789632959085>
- Kerekes, S. (2018). A környezetgazdaságtan alapjai. Akadémiai Kiadó.
<https://doi.org/10.1556/9789634542261>
- Koundouri, P., Pittis, N., & Plataniotis, A. (2022). The Impact of ESG Performance on the Financial Performance of European Area Companies: An Empirical Examination. The 9th International Conference on Sustainable Development, 13.
<https://doi.org/10.3390/environsciproc2022015013>
- KPMG. (2021, March 19). what is the SFDR? <https://kpmg.com/ie/en/home/insights/2021/03/what-is-the-sfdr-sustainable-futures.html>
- KPMG. (2024, June 13). Az Európai Fenntarthatósági Beszámolási Standardok.
<https://blog.kpmg.hu/2024/06/az-europai-fenntarthatosagi-jelentesi-szabvanyok-esrs-ek/>
- KSH. (n.d.). Elsődleges energiafelhasználás. Retrieved October 11, 2024, from https://www.ksh.hu/stadat_files/ene/hu/ene0015.html
- KSH. (2023). Fenntartható fejlődés indikátorai. KSH. <https://ksh.hu/s/kiadvanyok/fenntarthato-fejlodes-indikatorai-2023/ffi>
- Kulcsár, E. (n.d.). Fenntarthatósági szempontok gazdasági hatásai a vállalatok működésében.
<https://www.researchgate.net/publication/371562558>
- Lippai, M., & Kovács, Z. I. (2023). Válságban a világ. https://unipub.lib.uni-corvinus.hu/9358/1/Valsagban_a_vilag_2023.pdf
- Meadows, D. H., Meadows, D. L., Jorgen, R., & Behrens Ill, W. (1972). The Limits to Growth.
- Nagy, J., & Korláth-Túri, T. (2023, September 5). Kulcsfontosságú mérföldkőhöz érkezett a fenntarthatósági jelentéstételi folyamat az ESRS-szabványok elfogadásával. Üzlet És Stratégia. <https://blog.kpmg.hu/2023/09/kulcsfontossagu-merfoldkoho-erkezett-a-fenntarthatosagi-jelentesteteli-folyamat-az-esrs-szabvanyok-elfogadasaval/>
- Our World in Data. (n.d.-a). Oil consumption. Retrieved October 12, 2024, from https://ourworldindata.org/grapher/oil-consumption-by-country?tab=chart&country=~OWID_WRL
- Our World in data. (n.d.). Oil reserves, 1980 to 2020. Retrieved October 12, 2024, from <https://ourworldindata.org/grapher/oil-proved-reserves?tab=chart>
- Our World in Data. (n.d.-b). Primary energy consumption by world region. Retrieved October 11, 2024, from <https://ourworldindata.org/grapher/primary-energy-consumption-by-region>
- Our World in Data. (2021). Carbon intensity: CO₂ emissions per dollar of GDP, 2021.
https://ourworldindata.org/grapher/co2-intensity?time=2021&country=~OWID_WRL

- Párizsi Megállapodás. (2024, January 27). <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/climate-change/paris-agreement/>
- Paulovits, M., & Domoszlai, R. (2021, July 25). Miért beszél mindenki az ESG-ről? https://www.ey.com/hu_hu/strategy-transactions/miert-besz-el-mindenki-az-esg-rol---
- PWC. (n.d.). Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). Retrieved July 19, 2024, from https://www.pwc.com/hu/hu/szolgaltatasok/esg/nem_penzugyi_jelentestel/csr.html
- Renewable energy highlights . (2024). International Renewable Energy Agency. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://www.irena.org/-/media/Files/IRENA/Agency/Publication/2024/Jul/Renewable_energy_highlights_FINAL_July_2024.pdf
- REPowerEU. (2004, January 11). <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/eu-recovery-plan/repowereu/>
- Resperger, R. (2023). A fenntarthatóság szempontjainak való megfelelés egy hazai bank fenntarthatósági jelentéseinek tükrében (Z. Széles & T. M. Szőke, Eds.). Soproni Egyetem Kiadó. <https://doi.org/10.35511/978-963-334-495-8>
- Sándorné Kriszt, É. (2023). A fenntartható fejlődés mérése statisztikusi szemmel. Integrált Gondolkodás És Integrált Vállalati Jelentés: Fenntarthatósági Kockázatok a Gazdasági És Energetikai Válság Árnyékában - BGE Magyar Tudomány Ünnepe Konferencia Kötet 2023, 209–218. https://doi.org/10.29180/978-615-6342-50-8_17
- Schaeffer, G. J. (2015). Energy sector in transformation, trends and prospects. *Procedia Computer Science*, 52(1), 866–875. <https://doi.org/10.1016/J.PROCS.2015.05.144>
- Sgaravatti, G., Tagliapietra, S., & Zachmann, G. (2023). Eu's Industrial Response to the Energy Crisis. <https://doi.org/10.2139/ssrn.4489702>
- Statista. (n.d.). Global GHG emissions by sector 1990-2023 | Statista. Retrieved October 11, 2024, from <https://www.statista.com/statistics/1423179/global-ghg-emissions-by-sector-annual/>
- Szabó, Á. (2024). A szabadidősport üzleti kérdései. In Á. Szabó (Ed.), *A szabadidősport üzleti kérdései*. Akadémiai Kiadó. <https://doi.org/10.1556/9789634549338>
- Szabó, D., & Trautmann, L. (2023). „az a vállalat lesz sikeresebb, aki üzleti stratégiai kérdésként tekint a fenntarthatósági kihívásokra” : Interjú Veisz Ákossal. *Világpolitika És a Közgazdaságtan*, 2(4), 27–31. <https://doi.org/10.14267/VILPOL2023.04.06>
- Szendrey, O., & Dombi, M. (2024). A hazai fenntarthatósági közzététel helyzete és fejlődési lehetőségei. *Észak-Magyarországi Stratégiai Füzetek*, 21(1), 98–114. <https://doi.org/10.32976/stratfuz.2024.8>

- Szennay, Á., & Szigeti, C. (2019). A fenntartható fejlődési célok és a GRI szerinti jelentéstétel kapcsolatának elemzése. *Vezetéstudomány / Budapest Management Review*, 50(4), 33–43. <https://doi.org/10.14267/VEZTUD.2019.04.04>
- Szűcs, B., & Pónusz, M. (2020). A fenntarthatóság fogalmának története, különös tekintettel a környezeti nevelésre és az innovációra. *Polgári Szemle*, 16(4–6), 393–403. <https://doi.org/10.24307/psz.2020.1031>
- Tóth, G., Jäger, V., Kovalszky, Z., Bóday, P., Ádám, D., & Kincses, Á. (2023). A magyarországi háztartások energiafogyasztásának jellemzői az orosz–ukrán háború árnyékában. *Statisztikai Szemle*, 101(2), 118–144. <https://doi.org/10.20311/stat2023.02.hu0118>
- UNEP. (2024). UNEP - UN Environment Programme. <https://www.unep.org/>
- United Nations. (n.d.). Sustainable Development Goals. Retrieved October 25, 2024, from <https://www.un.org/sustainabledevelopment/>
- Veres, G. P. (2021). Magyarország energiastratégiája a klímasemlegesség tükrében. *Multidiszciplináris Tudományok*, 11(1), 69–75. <https://doi.org/10.35925/j.multi.2021.1.7>
- Whelan, T., Atz, U., & Clark, C. (2020). ESG and financial performance. https://www.stern.nyu.edu/sites/default/files/assets/documents/NYU-RAM_ESG-Paper_2021.pdf
- Who Cares Wins. (2004).
- Zakeri, B., Paulavets, K., Barreto-Gomez, L., Echeverri, L. G., Pachauri, S., Boza-Kiss, B., Zimm, C., Rogelj, J., Creutzig, F., Ürge-Vorsatz, D., Victor, D. G., Bazilian, M. D., Fritz, S., Gielen, D., McCollum, D. L., Srivastava, L., Hunt, J. D., & Pouya, S. (2022). Pandemic, War, and Global Energy Transitions. *Energies* 2022, Vol. 15, Page 6114, 15(17), 6114. <https://doi.org/10.3390/EN15176114>

Mellékletek

1. Vállalat	A vállalat hő, -és villamosenergia-termeléssel foglalkozik, továbbá villamosenergia és földgáz kis, - és nagy-kereskedelemmel. Saját erőműparkkal rendelkezik, melyben hagyományos és megújuló energia-termelő létesítményeket üzemeltet. A vállalatot 2008.-ban alapították székhelye Magyarországon van. 2022-ben árbevétele meghaladta a 120 milliárd forintot. A cég a Budapesti Értéktőzsdén is jegyezve van
2. Vállalat	Ez egy nemzetközi vállalat csoport, több mint 30 országban van jelen. A központja Magyarországon található. Upstream és Downstream üzletágakkal is rendelkezik, illetve kiskereskedelemmel és gázszállítással is foglalkozik. Árbevétele 2022-ben meghaladtam a 26 milliárd dollárt. Részvényeit a Budapesti Értéktőzsdén kívül több külföldi tőzsdén is jegyzik. A cég számos fenntartható fejlődést célzó projektet futtat.
3. Vállalat	Ez egy nemzetközi vállalat magyarországi leányvállalata. A vállalat-csoport árbevétele 2022-ben meghaladta a 360 milliárd forintot. Tevékenysége kiterjed a villamosenergia- és földgázelosztásra, valamint megújuló energiaforrásokra épülő projektek fejlesztésére.
4. Vállalat	Magyarországi vállalatcsoport, ami foglalkozik hagyományos és megújuló villamosenergia-termeléssel és elosztással, valamint földgáz és hőszolgáltatással. Villamosenergia-termelésének egy jelentős részét atomenergia segítségével állítja elő. Tevékenysége kiterjed az energiahálózatok üzemeltetésére és fejlesztésére is. 2022-es árbevétele meghaladta a 1100 milliárd forintot
5. Vállalat	Ez egy lengyelországi vállalat, foglalkozik villamosenergia-termeléssel, -elosztással, -értékesítéssel, villamosenergiájának egy részét nukleáris erőművek segítségével állítja elő. 2022-ben az árbevétele meghaladta a 9 milliárd Eurót. Az áramtermelése, illetve a hő, - és gázelosztása során megújuló és hagyományos energiaforrásokat is használ. A cég részvényeit a Varsói Értéktőzsde jegyzi
6. Vállalat	A cég központja Csehországban található, foglalkozik villamosenergia-termeléssel, -elosztással, -és értékesítéssel. Az áramtermeléshez és az energiahálózatok üzemeltetéséhez megújuló és hagyományos energiaforrásokat egyaránt felhasznál. Két atomenergiát előállító erőművel is rendelkezik. Részvényei a Prágai Értéktőzsdén mozognak. aktívan részt vesz a fenntarthatóság előmozdításában.

I. Melléklet: A vizsgálatba bevont vállalatok néhány jellemzője

Forrás: Saját szerkesztés a vállalatok honlapjai alapján, 2024

Vállalat	Mutató	2021	2022	2023
1. vállalat	ROE	30,81%	53,03%	37,70%
	ROA	9,64%	25,44%	13,88%
	EBIT margin	11,31%	49,14%	15,32%
2. vállalat	ROE	18%	22,74%	13,52%
	ROA	8,46%	11,45%	7,37%
	EBIT margin	20,57%	17,58%	12,90%
3. vállalat	ROE	10,59%	4,75%	6,24%
	ROA	7,77%	3,35%	4,27%
	EBIT margin	8,20%	-12,38%	-22,76%
4. vállalat	ROE	-0,05%	5,31%	19,06%
	ROA	-0,02%	1,40%	5,25%
	EBIT margin	9,21%	22,30%	17,93%
5. vállalat	ROE	8,17%	6,23%	10,24%
	ROA	4,4%	3,20%	4,32%
	EBIT margin	18,08%	11,79%	17,60%
6. vállalat	ROE	6,09%	31,00%	12,05%
	ROA	0,84%	7,29%	3,58%
	EBIT margin	13,88%	34,25%	26,28%

II. Melléklet: A vizsgálatba bevon vállalatok pénzügyi mutatói

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

Vállalat	Szempont	Kritérium	2021	2022	2023	Trend	Pontszám	Végző pontszám
1. vállalat	Fenntarthatóság integrálása a vállalati stratégiába	Fenntarthatósági stratégia teljesítménymutatókkal	2	3	3	1	9	8,8
	Jelentéstételi gyakorlat fejlettsége	Taxonómiának való megfelelés	1	3	3	1	8	
	A fenntarthatósági jelentés készítése során használt szabvány megfeleltethetősége az előírásoknak (GRI,SASB)	(GRI,SASB,TCFD)	2	2	2	1	7	
	Nemzetközű SDG célokkal való összhang	SDG célok beépítése	2	2	3	1	8	
	CO2 kibocsátás csökkentése	ÜHG intenzitás	3	3	3	1	10	
	Hulladékkezelés	Kibocsátott hulladék	3	3	3	-1	8	
	Megújulóenergiák használata	Megújuló energia termelés	3	3	3	1	10	
	Munkavállalói elégedettség	Fluktuáció	3	3	3	1	10	
	Munkavállalók edukálása	Egy főre jutó képzési órák száma	3	3	3	1	10	
	Fenntartható beszerzési stratégia	Scope-3	2	2	3	1	8	
2. vállalat	Fenntarthatóság integrálása a vállalati stratégiába	Fenntarthatósági stratégia teljesítménymutatókkal	2	2	3	1	8	7,9
	Jelentéstételi gyakorlat fejlettsége	Taxonómiának való megfelelés	3	3	3	0	9	
	A fenntarthatósági jelentés készítése során használt szabvány megfeleltethetősége az előírásoknak (GRI,SASB)	(GRI,SASB,TCFD)	3	3	3	0	9	
	Nemzetközű SDG célokkal való összhang	SDG célok beépítése	0	0	0	0	0	
	CO2 kibocsátás csökkentése	ÜHG intenzitás	3	3	3	0	9	
	Hulladékkezelés	Kibocsátott hulladék	3	3	3	-1	8	
	Megújulóenergiák használata	Megújuló energia termelés	3	3	3	0	9	
	Munkavállalói elégedettség	Fluktuáció	3	3	3	-1	8	
	Munkavállalók edukálása	Egy főre jutó képzési órák száma	3	3	3	1	10	
3. vállalat	Fenntarthatóság integrálása a vállalati stratégiába	Fenntarthatósági stratégia teljesítménymutatókkal	3	3		0	6	5,9
	Jelentéstételi gyakorlat fejlettsége	Taxonómiának való megfelelés	3	3		0	6	
	A fenntarthatósági jelentés készítése során használt szabvány megfeleltethetősége az előírásoknak (GRI,SASB)	(GRI,SASB,TCFD)	2	2		0	4	
	Nemzetközű SDG célokkal való összhang	SDG célok beépítése	2	2		0	4	
	CO2 kibocsátás csökkentése	ÜHG intenzitás	3	3		1	7	
	Hulladékkezelés	Kibocsátott hulladék	2	3		1	6	
	Megújulóenergiák használata	Megújuló energia termelés	3	3		1	7	
	Munkavállalói elégedettség	Fluktuáció	3	3		1	7	
	Munkavállalók edukálása	Egy főre jutó képzési órák száma	3	3		-1	5	
	Fenntartható beszerzési stratégia	Scope-3	3	3		1	7	

III.a. Melléklet: A vizsgálatba bevont vállalatok fenntarthatósági jelentéseinek pontozási eredményei

Forrás: Saját szerkesztés, a vállalatok fenntarthatósági jelentései alapján, 2024

4. vállalat	Fenntarthatóság integrálása a vállalati stratégiába	Fenntarthatósági stratégia teljesítménymutatókkal	2	3	3	1	9	8,5
	Jelentéstételi gyakorlat fejlettsége	Taxonómiának való megfelelés	1	3	3	1	8	
	A fenntarthatósági jelentés készítése során használt szabvány megfeleltethetősége az előírásoknak (GRI,SASB)	(GRI,SASB,TCFD)	2	2	2	1	7	
	Nemzetközö SDG célokkal való összhang	SDG célok beépítése	2	3	3	1	9	
	CO2 kibocsátás csökkentése	ÜHG intenzitás	3	3	3	1	10	
	Hulladékkezelés	Kibocsátott hulladék	2	3	3	1	9	
	Megújulóenergiák használata	Megújuló energia termelés	3	3	3	1	10	
	Munkavállalói elégedettség	Fluktuáció	3	3	3	0	9	
	Munkavállalók edukálása	Egy főre jutó képzési órák száma	2	3	3	-1	7	
	Fenntartható beszerzési stratégia	Scope-3	0	3	3	1	7	
5. vállalat	Fenntarthatóság integrálása a vállalati stratégiába	Fenntarthatósági stratégia teljesítménymutatókkal	3	3	3	0	9	8,1
	Jelentéstételi gyakorlat fejlettsége	Taxonómiának való megfelelés	3	1	1	-1	4	
	A fenntarthatósági jelentés készítése során használt szabvány megfeleltethetősége az előírásoknak (GRI,SASB)	(GRI,SASB,TCFD)	2	2	2	1	7	
	Nemzetközö SDG célokkal való összhang	SDG célok beépítése	2	2	3	1	8	
	CO2 kibocsátás csökkentése	ÜHG intenzitás	3	3	3	1	10	
	Hulladékkezelés	Kibocsátott hulladék	3	3	3	-1	8	
	Megújulóenergiák használata	Megújuló energia termelés	3	3	3	1	10	
	Munkavállalói elégedettség	Fluktuáció	2	2	3	1	8	
	Munkavállalók edukálása	Egy főre jutó képzési órák száma	3	3	3	-1	8	
	Fenntartható beszerzési stratégia	Scope-3	3	3	3	0	9	
6. vállalat	Fenntarthatóság integrálása a vállalati stratégiába	Fenntarthatósági stratégia teljesítménymutatókkal	3	3	3	0	9	5,8
	Jelentéstételi gyakorlat fejlettsége	Taxonómiának való megfelelés	1	1	1	0	3	
	A fenntarthatósági jelentés készítése során használt szabvány megfeleltethetősége az előírásoknak (GRI,SASB)	(GRI,SASB,TCFD)	2	2	2	0	6	
	Nemzetközö SDG célokkal való összhang	SDG célok beépítése	0	0	0	0	0	
	CO2 kibocsátás csökkentése	ÜHG intenzitás	3	3	3	0	9	
	Hulladékkezelés	Kibocsátott hulladék	2	2	2	0	6	
	Megújulóenergiák használata	Megújuló energia termelés	3	3	3	1	10	
	Munkavállalói elégedettség	Fluktuáció	2	2	2	0	6	
	Munkavállalók edukálása	Egy főre jutó képzési órák száma	2	3	3	1	9	
	Fenntartható beszerzési stratégia	Scope-3	0	0	0	0	0	

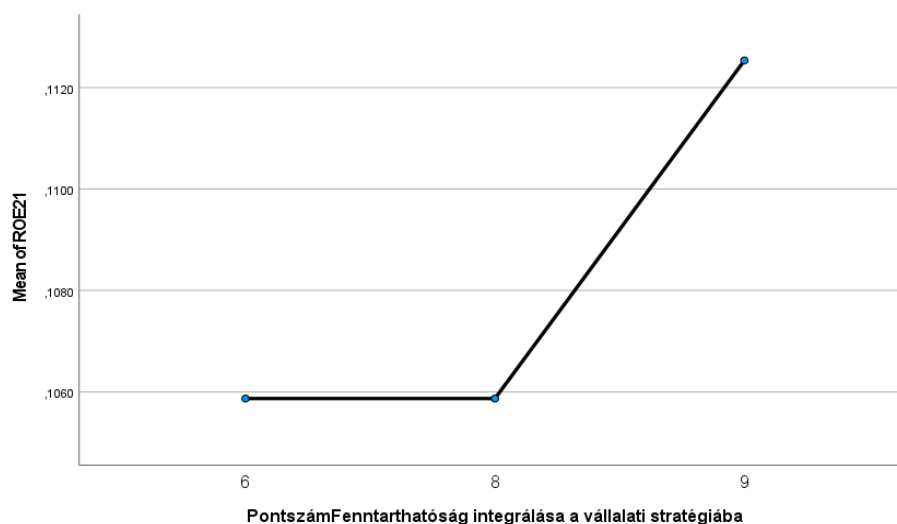
III.b. Melléklet: A vizsgálatba bevont vállalatok fenntarthatósági jelentéseinek pontozási eredményei

Forrás: Saját szerkesztés, a vállalatok fenntarthatósági jelentései alapján, 2024

Alap pontozás		Trend pontozás	
0-	Nincs említés a témáról	-1	Negatív trend
1-	Greenwashing	0	Stagnálás
2-	Van stratégia, de nincs számszerűen alátámasztva	1	Pozitív trend
3-	Van stratégia és számszerű adat		

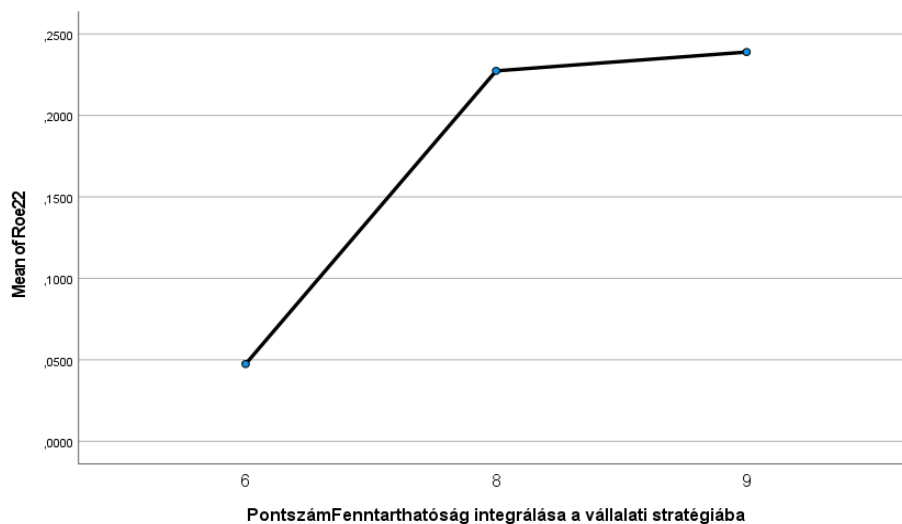
IV. Melléklet: Pontozási rendszer

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

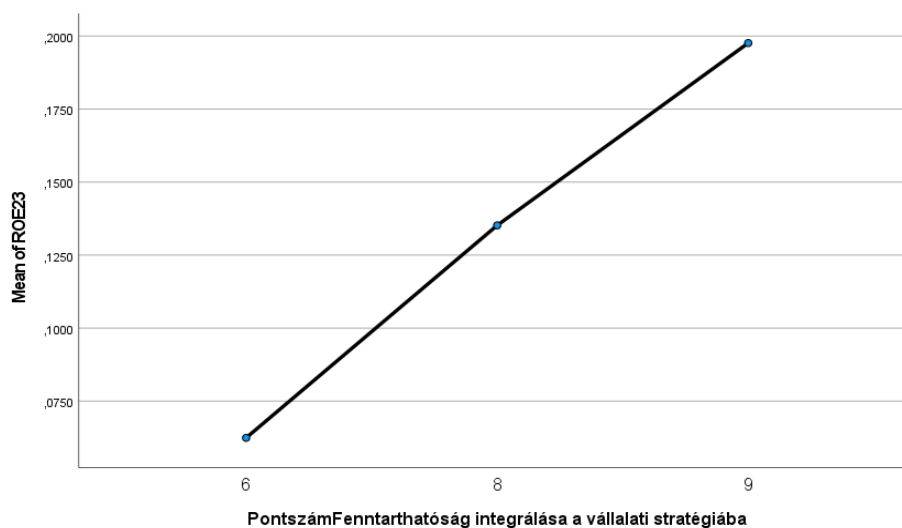

V.a. Melléklet: A szempontok és a pénzügyi mutatók közötti összefüggéseket ábrázoló átlagábrák

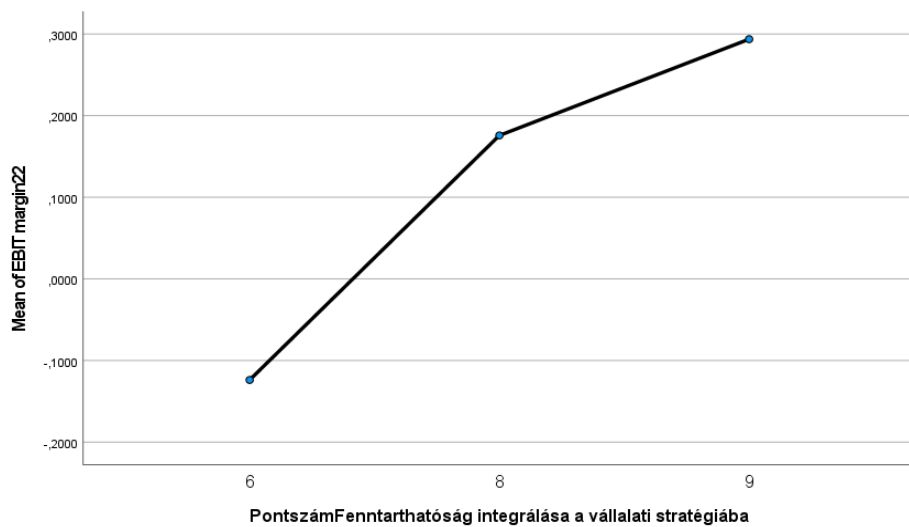
Forrás: Saját szerkesztés, 2024

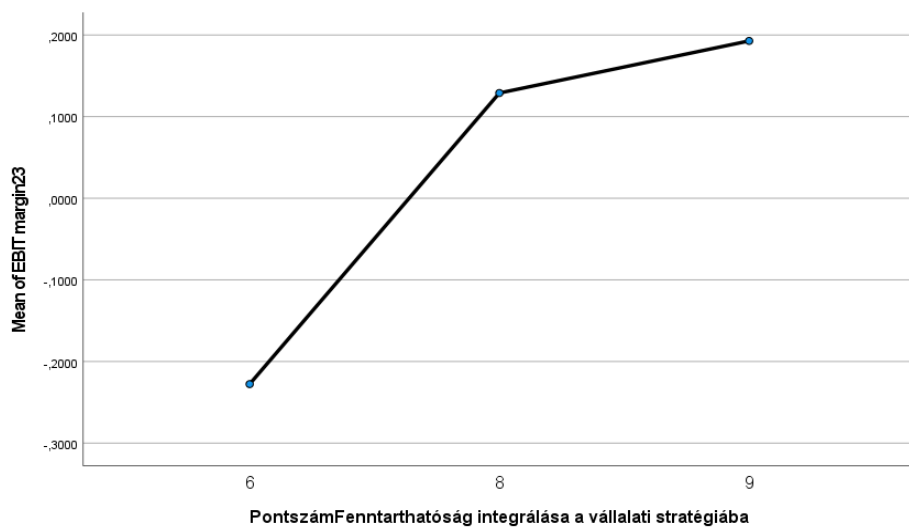
V.b. Melléklet: A szempontok és a pénzügyi mutatók közötti összefüggéseket ábrázoló átlagábrák
 Forrás: Saját szerkesztés, 2024

V.c. Melléklet: A szempontok és a pénzügyi mutatók közötti összefüggéseket ábrázoló átlagábrák
 Forrás: Saját szerkesztés, 2024

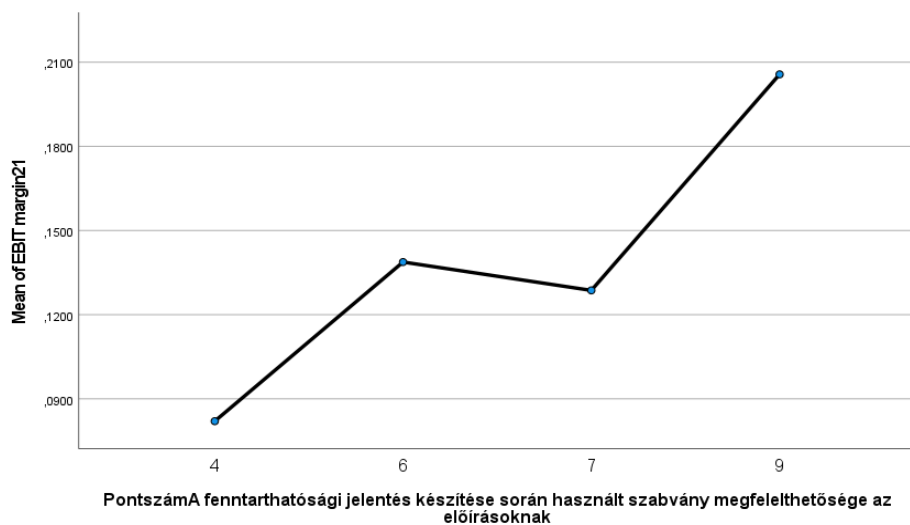
V.d. Melléklet: A szempontok és a pénzügyi mutatók közötti összefüggéseket ábrázoló átlagábrák
 Forrás: Saját szerkesztés, 2024

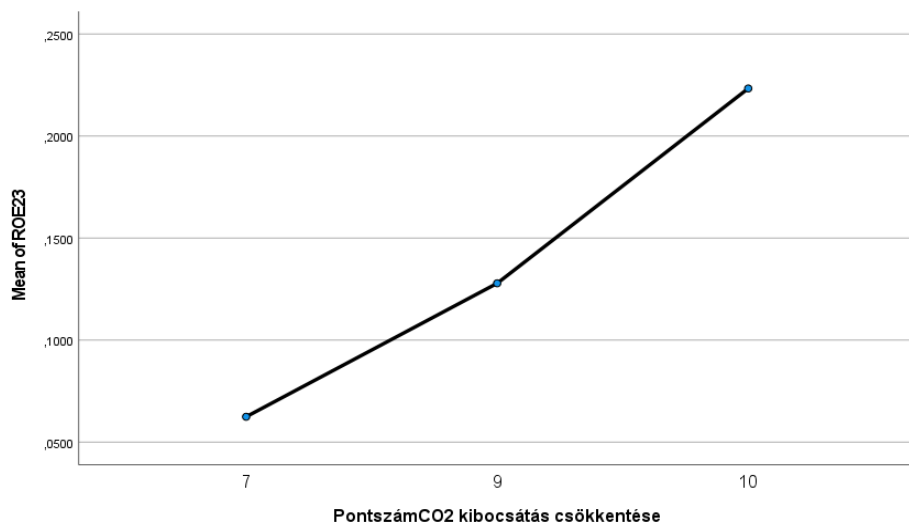
V.e. Melléklet: A szempontok és a pénzügyi mutatók közötti összefüggéseket ábrázoló átlagábrák
 Forrás: Saját szerkesztés, 2024

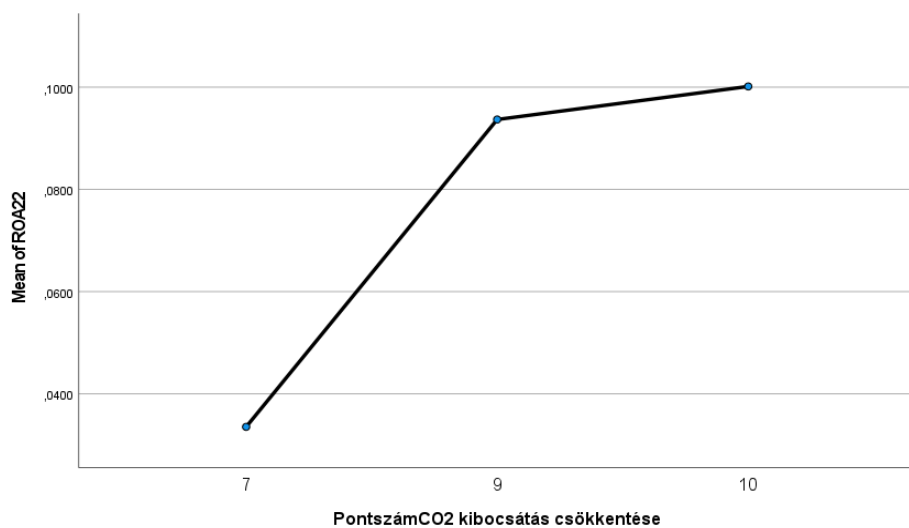
V.f. Melléklet: A szempontok és a pénzügyi mutatók közötti összefüggéseket ábrázoló átlagábrák
Forrás: Saját szerkesztés, 2024

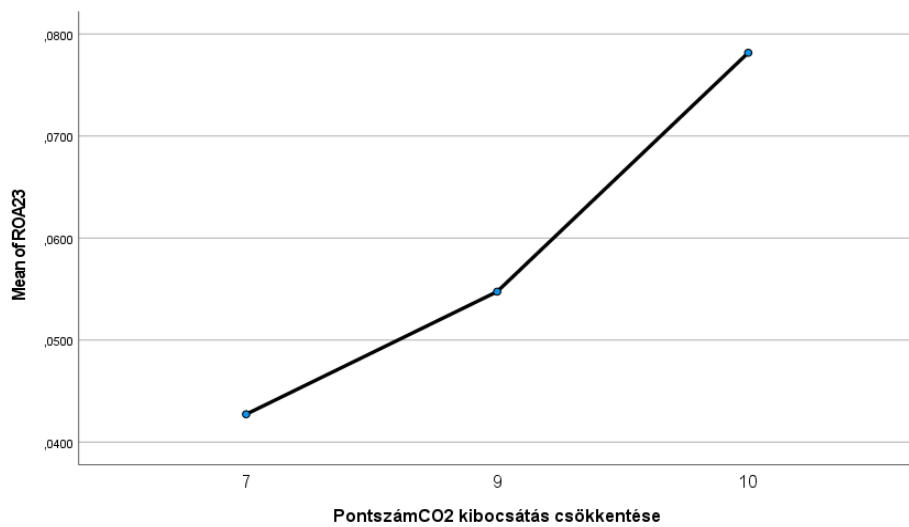
V.g. Melléklet: A szempontok és a pénzügyi mutatók közötti összefüggéseket ábrázoló átlagábrák
Forrás: Saját szerkesztés, 2024

V.h. Melléklet: A szempontok és a pénzügyi mutatók közötti összefüggéseket ábrázoló átlagábrák
 Forrás: Saját szerkesztés, 2024

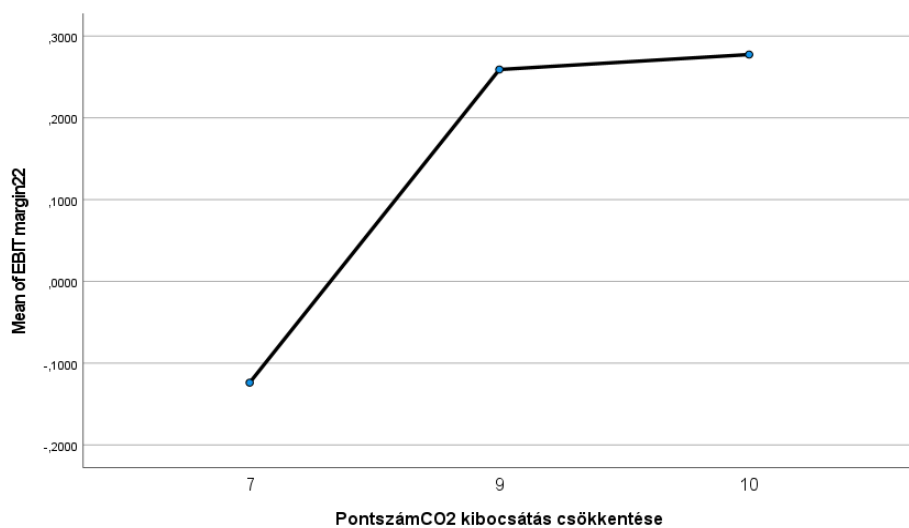

V.i. Melléklet: A szempontok és a pénzügyi mutatók közötti összefüggéseket ábrázoló átlagábrák
 Forrás: Saját szerkesztés, 2024

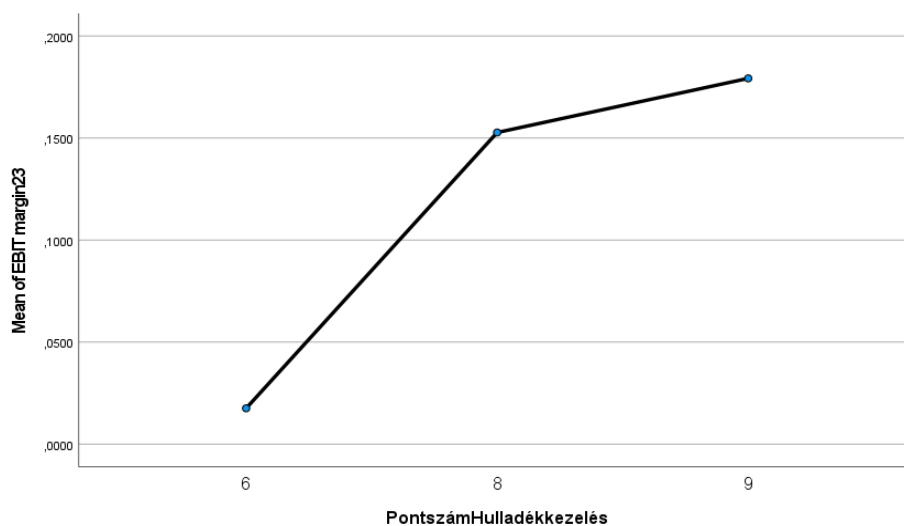
V.j. Melléklet: A szempontok és a pénzügyi mutatók közötti összefüggéseket ábrázoló átlagábrák

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

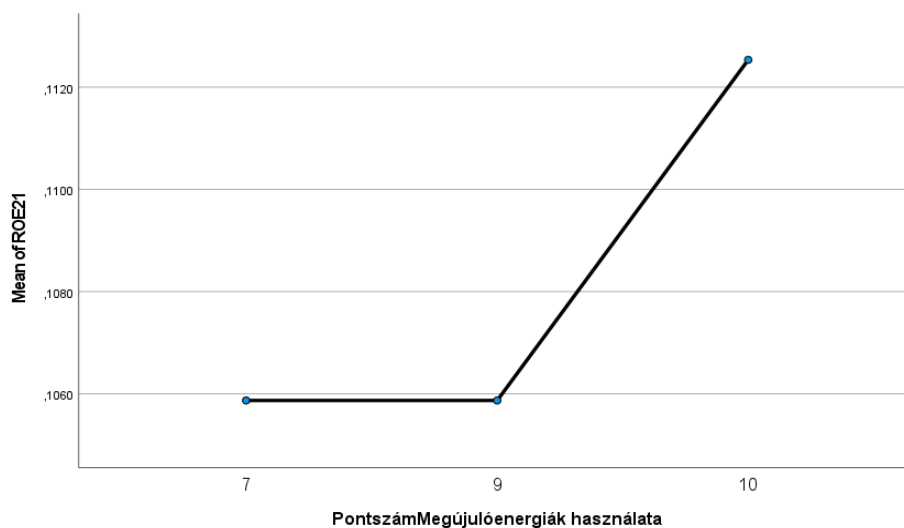
V.k. Melléklet: A szempontok és a pénzügyi mutatók közötti összefüggéseket ábrázoló átlagábrák

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

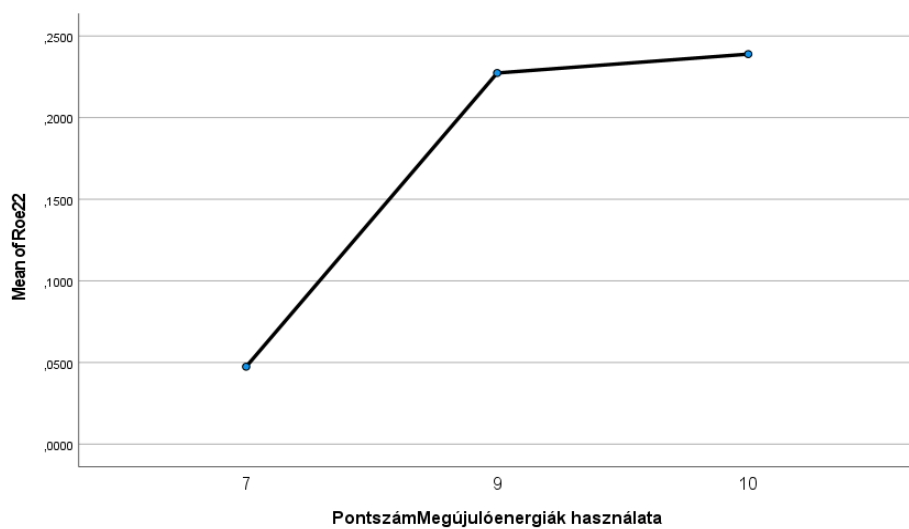
V.I. Melléklet: A szempontok és a pénzügyi mutatók közötti összefüggéseket ábrázoló átlagábrák

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

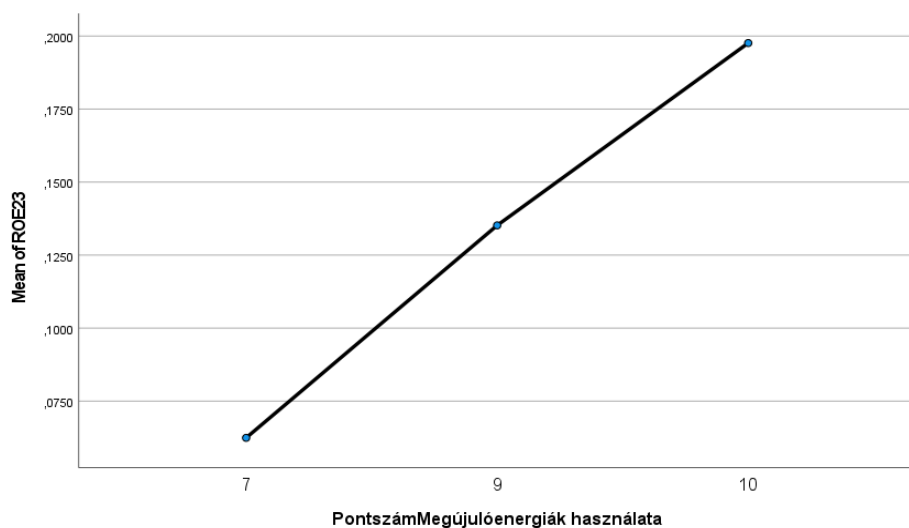

V.m. Melléklet: A szempontok és a pénzügyi mutatók közötti összefüggéseket ábrázoló átlagábrák

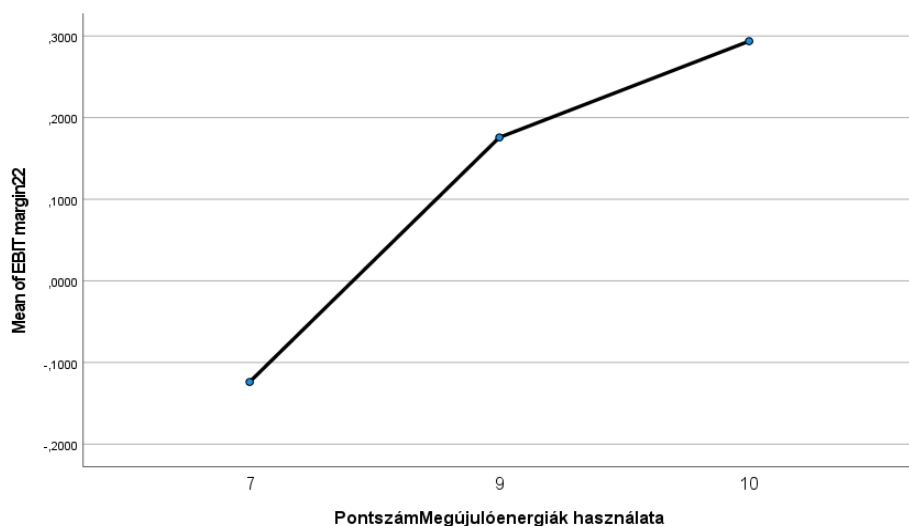
Forrás: Saját szerkesztés, 2024

V.n. Melléklet: A szempontok és a pénzügyi mutatók közötti összefüggéseket ábrázoló átlagábrák
 Forrás: Saját szerkesztés, 2024

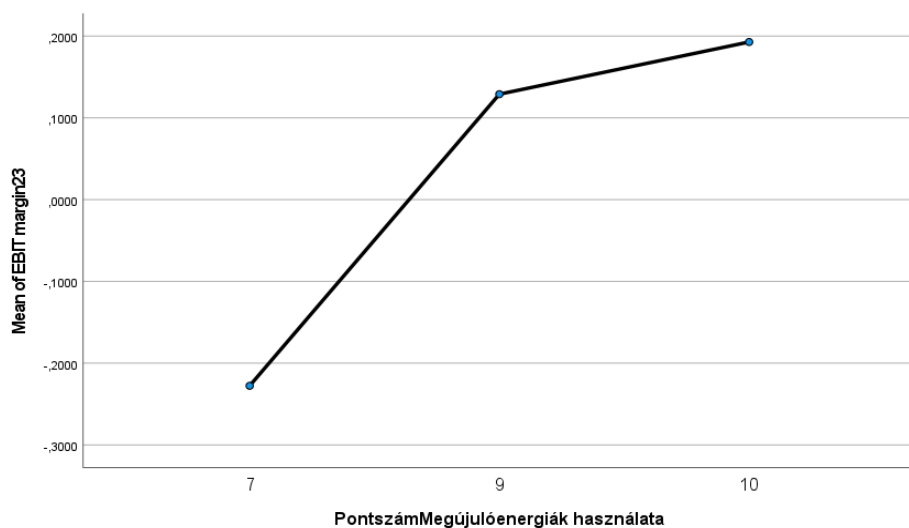

V.o. Melléklet: A szempontok és a pénzügyi mutatók közötti összefüggéseket ábrázoló átlagábrák
 Forrás: Saját szerkesztés, 2024

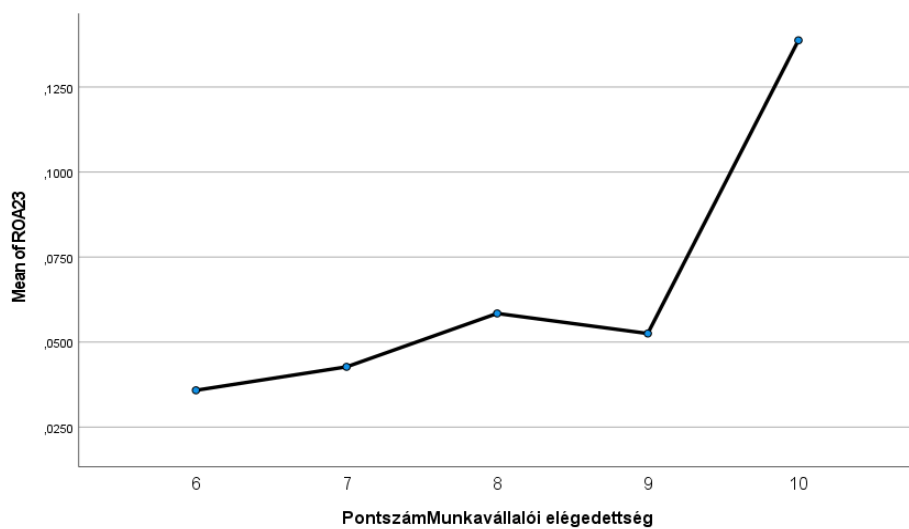
V.p. Melléklet: A szempontok és a pénzügyi mutatók közötti összefüggéseket ábrázoló átlagábrák

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

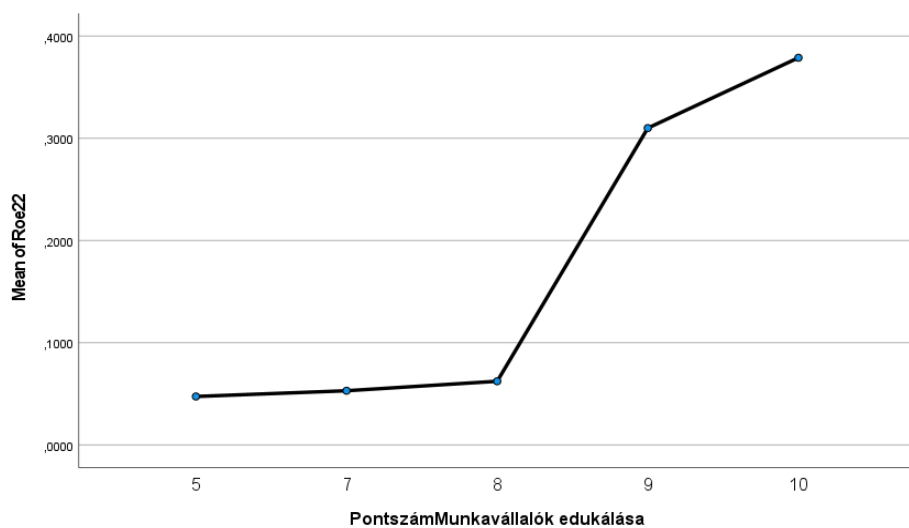
V.q. Melléklet: A szempontok és a pénzügyi mutatók közötti összefüggéseket ábrázoló átlagábrák

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

V.r. Melléklet: A szempontok és a pénzügyi mutatók közötti összefüggéseket ábrázoló átlagábrák

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

V.s. Melléklet: A szempontok és a pénzügyi mutatók közötti összefüggéseket ábrázoló átlagábrák

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

CSRD - Corporate Sustainability Reporting Directive, Vállalati Fenntarthatósági Jelentési irányelv
DMA – Double Materiality Assessment, Kettős lényegesség
ESG – Environment, Social, Governance, Környezeti, Társadalmi, Kormányzati
ESRS - European Sustainability Reporting Standards, Európai Fenntarthatósági Jelentéstételi Standardok
EU CSDDD - Corporate Sustainability Due Diligence Directive, fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágításról szóló irányelv
EUT – EU Taxonómia
GRI - Global Reporting Initiative, Globális Jelentéstételi Kezdeményezés
ISSB - International Sustainability Standards Board, Nemzetközi Fenntarthatósági Standardok Testülete
MDG – Millenium Development Goals, Millenniumi Fejlődési célok
NFFS – Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia
NFRD – Non Financial Reporting Directive, Nem pénzügyi Jelentési irányelv
NFTT - Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács
ROA - Return on Assets, Eszközarányos nyereség
ROE - Return on Equity, Sajáttőke-arányos nyereség
SASB - Sustainability Accounting Standards Board, Fenntarthatósági Számviteli Standardok Testülete
SDG-Sustainable Development Goals, Fenntartható Fejlődési Célok
SDI – Sustainable Development Index
SFDR - Sustainable Finance Disclosure Regulation, Pénzügyi szolgáltatási ágazatban a fenntarthatósággal kapcsolatos nyilvánosságra hozatalról szóló rendelet
TCFD - Task Force on Climate-related Financial Disclosures, Klímaváltozással Kapcsolatos Pénzügyi Közlések Munkacsoportja
TTF - Title Transfer Facility, Tulajdon Átruházási Központ (a hollandiai virtuális gázhub megnevezése)

VI. Melléklet: Dolgozatban használt rövidítések angol és magyar megfelelői

Forrás: Saját szerkesztés, 2024